

อินโดนีเซีย

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ - ๑๓ มกราคม ๒๕๒๐

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาค่ำ

แสดงธรรมเทศนา ที่ วิหารอาโลกิตะศวร จาร์กาตา

อาตมาเข้ามาในประเทศอินโดนีเซียแล้ว มีความรู้สึกที่ชาวอินโดนีเซียสนใจในพุทธศาสนา มาก เมื่อก่อนอินโดนีเซียปกปิดด้วยเมฆหมอก คือการเมือง จึงไม่ปรากฏว่า ชาวอินโดนีเซียนับถือ พุทธศาสนา เมื่อเมฆหมอกนั้นค่อยหายไป จึงปรากฏว่า ชาวอินโดนีเซียยังนับถือพุทธศาสนาอยู่ ประมาณ ๑๐ กว่าล้านคนในจำนวนพลเมือง ๑๓ ล้านคนทั้งๆ ที่พระเจ้าพระสงฆ์ก็ไม่มีเลย แต่ยังคง รักษาความเป็นพุทธมามกะไว้ได้ ในท่ามกลางของศาสนาคริสต์นิกาย อิสลาม และฮินดู จึงน่าชมเชย อย่างยิ่ง

ในประวัติศาสตร์ก็ได้กล่าวไว้ว่า อินโดนีเซียในสมัยนั้นได้เป็นคู่แข่งกันในเรื่องถือ พระพุทธศาสนากับประเทศไทย แต่ก็ไม่ทราบว่ายไทยได้พุทธศาสนามาก่อนอินโดนีเซีย หรือ อินโดนีเซียได้พุทธศาสนามาก่อนไทย ในประวัติศาสตร์สองเล่มแย้งกันอยู่ นี่เป็นคนอื่นเขียน ต่างหาก มิใช่ชาวอินโดนีเซียเขียน คำราชาศัพท์ทั้งหมดหรือไม่เช่นนั้นชาวฮอลันดามักปกครองอยู่ ๓๐๐ กว่าปี เขาเก็บไปเกลี้ยยังเหลือแต่ซากโบราณวัตถุแต่ก็เป็นแบบฮินดูผสมพุทธ เมืองยอร์กยา ภากกลางของเกาะชวาเต็มไปด้วยโบราณวัตถุ ที่ใหญ่ที่สุดในโลกคือ บุโรบูโด (หรือบรัมพุทโธ)

ถึงอย่างไรก็ดี อินโดนีเซียเวลานี้กำลังฟื้นฟูพุทธศาสนา พวกเขาก่อตั้งพุทธสมาคมขึ้นหลายแห่ง รัฐบาลก็สนับสนุนเป็นอย่างดี ตั้งพระหรือหัวหน้าศาสนานั่นๆ เป็นผู้แทนเข้าประชุม ด้านวัตถุก็ สร้างปูชนียสถานที่ทำกิจในศาสนานั้นๆ คล้ายๆ กันกับเมืองโบราณของไทยไว้ในที่แห่งเดียว เป็นต้นว่า คริสต์ก็ตั้งหอสมุดมนต์ไว้ อิสลามก็ตั้งสุเหร่าไว้ พุทธก็สร้างที่สำหรับทำกิจของสงฆ์ไว้ ใครมี ธุระในศาสนาใดจะทำกิจในศาสนาของตนก็ทำได้ไม่ห้าม ถูกต้องตามประสงค์ที่พระพุทธองค์สอน ไว้ คนทำดีไม่ได้ห้าม ห้ามแต่คนทำชั่วเบียดเบียนซึ่งกันและกัน นั้นห้าม

พุทธศาสนาสอนให้เป็นคนใจกว้าง ถึงตนเองไม่สามารถจะแสดงออกมามีภายนอกด้วยเหตุ สิ่งแวดล้อม หรือยังไม่พร้อม แต่ใจก็นึกคิดอยู่เสมอว่า มนุษย์สัตว์ทั้งหลายทุกตัวตน จงได้รับ

ความสุขๆ เกิด จงอย่ามีเวรภัยแก่กันเลย จงรักษาดนให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงเทอญ พุทธศาสนาย่อม
รวบยอดเอาทุกๆ ศาสนาและวิทยาศาสตร์ทุกแขนงเข้ามาไว้ในอุดมการแห่งพุทธศาสนาแห่งเดียว
เพราะพุทธศาสนาที่เกิดและดับอยู่ที่ใจ ถึงวัตถุที่ไม่มีใจ (หมายถึงวิชาทางวิทยาศาสตร์) ผู้ไป
พิสูจน์ก็คือเอาใจนั้นเองไปพิสูจน์ ศาสนาอื่นและลัทธิอื่นถึงแม้จะสอนถึงใจก็ไปยึดเอาเพียงแต่ใจ
นั้นเองว่าเป็นสาระ ส่วนศาสนาพุทธสอนนอกเหนือออกไปกว่านั้นอีกว่า ถ้าใจเป็นของมีสาระแล้ว
ใจก็ต้องเป็นอิตถาย่อมพ้นจากทุกข์ไม่ได้

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลาค่ำ

แสดงธรรมเทศนา ที่บ้านคุณสุทธิพร กรรมสูตร จารุกาตา

วันนี้จะอธิบายถึงเรื่องศาสนามีทั้ง เปลือก และกระพี้ และแก่น อยู่ด้วยกัน ผู้นับถือศาสนาต่าง
แสวงหาสาระในศาสนาไม่เหมือนกัน บางคนพอเห็นเปลือกก็พอใจยินดีเท่านั้นก็พอแล้ว บางคนยัง
ไม่พอใจคิดว่าต้องมีกระพี้และดีกว่าเปลือกแน่ พอเข้าไปถึงกระพี้ก็พอใจแล้วคิดอยู่เพียงแค่นั้น บางคน
หาติดอยู่เพียงแค่นั้นไม่ ธรรมดาไม่ว่าต้องมีแก่นเป็นที่ประสงค์ของคนทั้งหลาย เพราะแก่นเป็น
ของทนนานแลมีประสิทธิภาพดีกว่าอื่นหมด พอเข้าถึงแก่นตามประสงค์ก็พอใจยินดีอย่างยิ่ง แลติด
อยู่ที่แก่นนั้น พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาว่า เขาเหล่านั้นย่อมไม่พ้นจากทุกข์ไปได้

อะไรเป็นเปลือกของพุทธศาสนา ศาสนพิธีต่างๆ เป็นต้นว่า สังฆทาน ต่างๆ พิธีเพื่อปลุกเสก
พระพุทธรูปเพื่อให้ศักดิ์สิทธิ์หรือขลัง (เครื่องรางของขลังต่างๆ ไม่เกี่ยว เป็นของภายนอกศาสนา)
วิสาขบูชา มาฆบูชา อาสาฬหบูชา เป็นต้น แลศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ก็จัดเข้าจำพวกเปลือก
เหมือนกัน แต่ถ้าผู้มีใจศรัทธาเลื่อมใสยิ่ง ตั้งใจทำด้วยความนอบน้อมระลึกเอาพระคุณเป็นอารมณ์
จริงๆ จนกระทั่งจิตแน่วแน่เป็นเอกัคคตารมณ์ก็เข้าถึงกระพี้ได้เหมือนกัน แต่ถ้าพอใจเพียงแค่นั้น
เข้าใจว่า นี่ก็ดีแล้วก็เลยติดอยู่ในเปลือก

บางคนหาได้พอใจอยู่เพียงแค่นั้นไม่ ศาสนายังมีความดีที่ละเอียดเข้าไปกว่านั้นอีก ตามคิดค้น
เข้าไปถึงว่าให้รักษาศีลและทำพิธีต่างๆ นี่เพื่อประโยชน์อันใด ก็เข้าใจว่า เพื่อประโยชน์ความสุข
ของใจเพื่อป้องกันภัยพิบัติของชีวิต (คือความทุกข์) เมื่อใจเชื่อมั่นแน่วแน่ไม่หวั่นไหวจนเป็น
เอกัคคตารมณ์แล้ว ย่อมมีพลังเต็มที่สามารถได้รับความสุขได้ แม้แต่พิธีปลุกเสกซึ่งเป็นของไม่ใช่ทาง
ศาสนา ก็สามารถขลังอยู่คงกระพันได้ บางกรณี ใจจึงนับว่าเป็นกระพี้ของพระพุทธศาสนา คน
ไม่มีใจคือคนตาย ย่อมรักษาศาสนาไว้ไม่ได้บางคนเข้าถึงใจแล้วก็ยินดีอยู่เพียงแค่นั้น ทุกสิ่งทุก
อย่างสำเร็จแล้วด้วยใจ

บางคนยังคิดต่อไปอีกว่า ใจเป็นของไม่แน่นอนคลอนแคลน เดียวคิดไปโน่นไปนี่ ไม่นิ่งอยู่กับที่ได้ ใจเป็นอนัตตาหาได้มีสาระอะไรไม่ คิดอยากโกรธเกลียดใครก็ได้ แล้วนำความเดือดร้อนมาให้แก่ตัวเอง ใจเกลียด ใจโกรธ ใจเป็นโทษทุกขัฏฐมามด้วยตนเอง จึงเห็นว่าใจนี้ไม่มีสาระ แล้วไม่เข้าไปยึดเอาใจมาเป็นของตัว ปล่อยวางใจเสียเห็นใจสักแต่ว่าผู้นี้คิดทำความรู้เท่าแล้วอยู่ เมื่ออายตนะ ผัสสะ ยังมีอยู่จำเป็นจะต้องรู้ต้องเห็น แต่ไม่เข้าไปทำความเศร้าหมองให้ใจ เมื่ออายตนะนี้ดับไปแล้ว ผัสสะย่อมไม่ปรากฏ ย่อมดับไปด้วยกัน อันนี้เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา

ต้นไม้ต้องอาศัย เปลือก กระพี้ และแก่น เป็นเครื่องสนับสนุนอุดหนุนซึ่งกันแลกัน ต้นไม้นั้นจึงจะถาวรมั่นคงเจริญงอกงามได้ ถ้ามีแต่แก่นเขาเรียกว่า ต้นไม้ตาย ถ้ามีแต่กระพี้และเปลือก ต้นไม้นั้นก็จะไม่คงทนก็ต้องล้มไป ถ้ามีแต่เปลือกแล้วยิ่งล้มง่ายตายเร็วที่สุดเช่นต้นมะละกอ เป็นต้น

พุทธศาสนาก็เช่นนั้นเหมือนกัน ที่เจริญมาได้ถึง ๒๕๒๐ ปีก็เพราะพุทธศาสนาสมบูรณ์ด้วย เปลือก กระพี้ และแก่น ดังอธิบายมาแล้ว

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาเช้า หลังจันทัน

แสดงธรรมเทศนา ที่บ้านเอกอัครราชทูต

การเดินทางมาอินโดนีเซียครั้งนี้ นับว่าเป็นโชคดีของอาตมาและชาวอินโดนีเซียด้วย เป็นเวลานานทีเดียวจึงจะได้มา และต่อไปก็ไม่ทราบว่าจะได้มาอีกหรือไม่ เพราะความคร่ำคร่าชราของผู้มาทั้งชาวอินโดนีเซียโอกาสจะได้พบเห็นเช่นนี้ก็หาได้ยาก พอดีกับทูตทหารบก พ.อ.พงศ์ สุรพัฒน์ แลท่านเอกอัครราชทูต คุณเฉลิมไทย ชาติประเสริฐ ประรภจะทำบุญขึ้นปีใหม่ออยู่แล้ว คณะของอาตมาเดินทางมาโดยมิได้ทราบข่าวเลย แต่มาเจอกับเจตนารมณ์ของท่านทั้งสองพอดี ฉะนั้นจึงเป็นโชคดีแลเป็นสิริมงคลมหากุศลอันล้ำเลิศอย่างหนึ่ง

การทำบุญขึ้นปีใหม่ของชาวพุทธพวกเราตามประเพณีนั้น พอถึงวันที่ ๑ เดือนมกราคม ต้องพากันตักบาตรทำบุญประจำปี ความจริงการทำบุญพระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ห้าม การทำบุญคือการทำความดีให้อิ่มอกอิ่มใจ ทำใจของเราด้วยความร่าเริงบันเทิงด้วยความดีอยู่เป็นนิมิต ฉะนั้นจึงไม่ต้องเลือกว่าจะเป็นเดือนไหนก็ได้ทั้งนั้น มิใช่วันที่ ๑ มกราคมของทุกปีจึงจะเป็นบุญ ประเพณีก็ไว้ตามประเพณี แต่จิตใจของเราอย่าไปถือ ถ้ามีจะนั้นจะขาดบุญกุศลอันตนจะพึงได้ ขึ้นปีใหม่วันที่ ๑ มกราคม ของทุกปีก็เป็นวันครบรอบอายุของเรา รอบสั้นเข้าไปกว่านั้นอีก คืออาทิตย์หนึ่ง ครบรอบหนึ่งก็ควรทำบุญ หรือยังสั้นเข้าไปอีกวันหนึ่ง ๆ รุ่งเช้าเกิดมาเราไม่ตาย เป็นคนอยู่ควรจะได้ใจยินดีกับการที่เรายังเป็นคนอยู่ แล้วทำบุญตักบาตรเสีย ทำอย่างนี้ก็จะเป็นมงคลอย่างยิ่ง ท่าน

เอกอัครราชทูตมาอยู่อินโดนีเซียหาพระยาก คิดจะทำบุญแต่ละทีก็ไม่มีพระ ลำบากใจมาก คราวนี้
คิดจะทำบุญก็พอดีบังเอิญมีคณะของอาตมาเหมือนกับรับนิมนต์ไว้แต่นานแล้ว จึงได้ทำบุญตาม
ปรารภ ถ้าหากคุณหญิงอยู่ด้วยยิ่งจะได้ความปลาบปลื้มปีติมาก เหนือก็พอแก่ความต้องการแล้ว
นี่เป็นการทำบุญขึ้นปีใหม่ทุกคนควรเข้าใจอย่างนี้

ยังอีกทำบุญอายุตามธรรมเนียมของคนไทย เมื่ออายุครบรอบ ๖๐ ๗๐ ๘๐ ๙๐ จะมีการทำบุญ
ฉลองอายุครั้งหนึ่ง แสดงว่าเรามีอายุยืนนานมาถึงขนาดนี้ยังไม่ตาย ก็ฉลองอายุครั้งหนึ่ง ข้อเท็จจริง
แล้วเราตายอยู่ทุกวัน ตายจากสภาพหนึ่งเป็นอีกสภาพหนึ่ง ตายแต่ยังอยู่ในกรรมมารดาจนกระทั่ง
คลอออกมาเป็นเด็ก เป็นหนุ่ม เป็นสาว จนแก่จนทุกวันนี้ ความแก่นั่นก็คือความแปรสภาพ
เป็นไปต่างๆ นานา คือความตาย แต่ไม่ถึงที่สุดคือแตกดับสลาย ไปเรียกว่า อปฺปจุจฺจนฺ มรณะ ถ้า
แตกดับสลายไปเรียกว่า ปุจฺจุจฺจนฺ มรณะ เมื่อความตายได้เราเข้าหาที่จนอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา จึง
ควรทำบุญอายุแย่งเอาความดีจากความตาย อย่าให้ความตายลากเอาชีวิตของเราไปถ่วงเดียว จงทำมา
หากินอยู่ในขอบเขต อย่าได้คิดคดโกงเลี้ยงชีพกินแล้วจะได้รับความเดือดร้อนภายหลัง อันจะยัง
ชีวิตให้สั้นไม่เป็นคุณประโยชน์แก่ร่างกายเลย แท้ที่จริงร่างกายมันก็มีได้บอกให้ทำชั่ว แต่ใจไปทำ
เอง ร่างกายมันก็เพียงแค่ธาตุสี่ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม เท่านั้น ใช้ให้มันทำก็ทำตามหน้าที่ ตายแล้วผล
กรรม ที่มันทำก็ตกมาเป็นของใจผู้ใช้

เกิดมาอยู่ในโลกนี้จะอยู่คนเดียวไม่ได้ อยู่หมู่หมู่ก็ต้องมีการแก่งแย่งกัน เอารัดเอาเปรียบกัน ถ้า
วางตัวไม่ถูกจะอยู่เป็นทุกข์อายุจะสั้นตายง่าย โดยเฉพาะฆราวาสจะอยู่คนเดียวไม่ได้ชวนหาเพื่อน
คู่รักเป็นหมู่ กว่าหาได้ที่ชอบใจกันหนักหนา ได้มาก็ต้องหาผู้ใหญ่มาเป็นสักขีพยาน หากฤษ์
วันดีคืนดี พอได้มาแล้วไม่กี่วันต่างก็เริ่มตั้งตัวเป็นนักเทศน์ ว่าตัวมีความรู้ดีกว่าเขา เริ่มอ้ามภบท
ด้วยคาถาเล็กๆ น้อยๆ เมื่อเขาไม่ฟังก็เอาใหญ่ ภรรยาสามีทะเลาะกันด้วยเรื่องปากเรื่องท้อง ด้วย
อยากเป็นใหญ่มีอิสระเสรี ต่างคนก็เป็นนักเทศน์ไม่มีใครฟังใคร แล้วเทศน์มันจะมีประโยชน์อะไร
ผลที่สุดก็พังกันทั้งสองฝ่าย

ความอดกลั้นคือความทนทานเป็นตปธรรมอย่างยิ่ง เราเป็นผู้ใหญ่มีการศึกษาดีรู้จักผิดถูกชั่วดี
จงทำตนให้สมกับเป็นผู้ใหญ่ ผิดนิดผิดหน้อยค่อยอดค่อยกลั้นพิจารณาหาเหตุผลให้เข้าใจ เอาชั่วมา
ลบคิดดู ถ้ายังเหลือเพียง ๕-๑๐-๒๐ เปอร์เซ็นต์ ฟังอดกลั้นไปก่อน ถ้าลดต่ำกว่านั้นแล้วจึงทิ้งเสีย แต่
ทั้งนี้อย่าเอาตัวบุคคลซึ่งตัวอุปาทานเข้าไปเกี่ยว ก็จะแก้ไขกันได้ คนเราผิดใจกันเพราะไม่เข้าใจซึ่ง
กันแลกัน บางทีเข้าใจกันดีอยู่แต่ภาษาคำพูดนั้นผิดกันคนละทางจึงเป็นเหตุให้ผิดใหญ่ผิดโต เมื่อจับ
จุดอันนี้ได้แล้ว ก็จะอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น สุขกายด้วยความไม่ทะเลาะกันทำหาเลี้ยงชีพก็อยู่

เป็นสุข ได้มากมีน้อยค่อยเลี้ยวชีวิตตามอัธยาศัยเป็นสุข สร้างความดีก็มีพลังให้เกิดความสุขเต็มที่ จึงได้ชื่อว่าทำบุญอายุโดยแท้ ทำบุญอายุนี้ทำได้ทุกเมื่อ ไม่ต้องอายุ ๖๐-๗๐-๘๐ ปีแล้วจึงทำ ถ้าทำมีความเดือดร้อนเพราะลงทุนมากไม่มีเงินก็ดี เกิดความวิวาทเพราะความไม่สงบก็ดี หาเป็นประโยชน์ไม่

เวลาคำ

แสดงธรรมเทศนา ณ พุทธสมาคม เมืองบันดุง

อาตมามาอินโดนีเซียเพราะระลึกถึงชาวอินโดนีเซีย ได้ข่าวว่าชาวอินโดนีเซียนับถือพุทธศาสนามีจำนวนมาก และกำลังตื่นตัวอยากฟื้นฟูพุทธศาสนาให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป เราชาวพุทธด้วยกันจึงอดคิดถึงไม่ได้ ไหน ๆ ก็ได้มาแล้วจึงไปเยี่ยมหมู่เพื่อนแลญาติโยมโดยลำดับ คือค้างอยู่สิงคโปร์ ๑๐ คืน ไปออสเตรเลียเสวยราว ๔ อาทิตย์ แล้วย้อนกลับมาที่สิงคโปร์อีก ๑๐ วัน จึงได้มาที่นี่ มาแล้วก็อยากอยู่นาน ๆ ไม่ทราบโอกาสจะอำนวยหรือไม่ เท่าที่โอกาสจะอำนวยนี้อาตมาจึงอยากจะทำกรรมภาวนาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

การอบรมภาวนานั้นหมายความว่า ทำใจของตนให้เป็นอารมณ์อันเดียว อยู่ในจุดเดียวให้รู้ใจของตนว่า คิดดีคิดชั่วหยาบและละเอียดอยู่ตลอดเวลา ยืน เดิน นั่ง นอน คิดดีก็พยายามประกอบอารมณ์นั้นไว้ให้เกิดปีติอิ่มใจ คิดชั่วก็พยายามละทิ้ง อย่าให้ติดอยู่กับใจ ทำความรู้เรื่องของใจเท่านั้นเป็นพอ ไม่ไปรู้เรื่องอื่น เรื่องอื่นของคนอื่นไม่ใช่เรื่องของเร ถ้าเราเข้าไปเกี่ยวข้องแล้วจะทำอะไรให้เราไม่ได้ ภาวนาคือหัดทำความสงบของใจ ใจของตนอยู่เสมอว่า คิดดีคิดชั่วหยาบและละเอียดทุกอิริยาบถ ไม่ต้องอยากรู้โน่นนี่ต่าง ๆ นานา มันไม่เป็นภาวนาเสียแล้ว รู้อะไรไม่เท่ารู้ใจของตนเอง หากมันจะรู้ก็ให้มันเกิดเองเป็นของมัน จะไปคิดปรุงแต่งให้มันเกิดขึ้นมาใช้ไม่ได้ เมื่อมันเกิดขึ้นก็จงรักษาสติคุมใจให้อยู่ที่แล้วก็แล้วกัน

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาคำ

แสดงธรรมเทศนา ณ พุทธสมาคม เมืองบันดุง

เป็นโอกาสอันดีที่อาตมาได้มาที่นี่ แต่เป็นเวลาน้อยเหลือเกินจะมีเวลาอยู่สัก ๓ ค่ำเมื่อมาถึงแล้วเวลาน้อยก็ไปเยี่ยมให้ทั่วถึงกัน เพื่อจะไม่ให้เสียเวลาเมื่อมาแล้วก็จะแสดงธรรมให้ฟัง เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติต่อไป การแสดงธรรมในวันนี้จะแสดงเรื่องความอับดีขึ้นของพระพุทธเจ้าของเรา ตามประวัติว่าพระพุทธเจ้านั้นเป็นโอรสกษัตริย์ศากยราช ชื่อพระเจ้าสุทโธทนะ นามเดิมเรียกว่า สิทธัตถะ เสด็จออกบวชจากตระกูล บำเพ็ญทุกริกิริยาอยู่ ๖ พรรษาจึงได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า นี่ตามประวัติว่าไว้อย่างนั้น

แต่ข้อเท็จจริงพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นที่พระทัยอันบริสุทธิ์ของพระสิทธัตถะราชกุมาร พระองค์มาทำสมาธิให้แน่วแน่งนเป็นอารมณ์อันเดียวมิได้เกี่ยวข้องกับเรื่อง โลกวิสัย จิตผ่องใสสะอาดเต็มที่แล้วพิจารณาเห็นธรรมรู้แจ้งตลอดทะลุปรุโปร่งในธรรมทั้งปวงจึงได้เป็นพระพุทธเจ้า เราทั้งหลายมาหัดภาวนาทำสมาธิอยู่นี้ก็ต้องการอยากเข้าถึงคุณของพระพุทธเจ้าที่ตรงนั้น อย่างน้อยเมื่อจิตของเราเข้าถึงสมาธิแล้ว ละอารมณ์ทั้งหลายได้เป็นครั้งเป็นคราวก็ได้ชื่อว่าดำเนินตามรอยพระบาทบุคคล คือปฏิบัติที่พระองค์ได้ดำเนินมาแล้ว เราทั้งหลายจึงควรยินดีด้วยปฏิบัติตนเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อได้ทราบความเกิดของพระพุทธเจ้าแล้ว จงมาฟังธรรมที่พระองค์สอน สอนที่ไหนบ้าง ถึงแม้พระองค์จะทรงสอนพุทธบริษัทอยู่นานถึง ๔๕ ปี ก็สอนที่มีคนฟังไม่ได้สอนสัตว์สाराสิงห์ แลสอนที่กาย วาจา ใจ ให้เห็นกาย วาจา ใจของตน เมื่อเห็นแล้วสิ่งที่ชั่วก็ให้ละเสีย สิ่งที่ดีก็ให้เก็บรักษาไว้ เห็นความสุขอันเกิดจากการปฏิบัติตาม เชื่อแน่วแน่ด้วยใจของตนอย่างนี้แล้ว ยอมตนปฏิบัติด้วยความสุจริตใจ จึงได้ชื่อว่าพุทธบริษัทอันมีคุณธรรม ๕ ประการเป็นเบื้องต้น คือ

๑. เชื่อมั่นในพระพุทธเจ้าว่าพระองค์ตรัสรู้ เป็นสัจญ์ด้วยพระองค์เองจริง ๆ เป็นผู้พ้นจากกิเลสทั้งปวง ทำพระทัยของพระองค์ให้บริสุทธิ์ได้แท้จริง แล้วไม่ประมาทถูถูก ถ้าประมาทถูถูกเหยียดหยามก็ขาดจากความเป็นอุบาสกอุบาสิกาผู้นับถือพระศาสนาไป

๒. เชื่อมั่นในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า เป็นนิยานิกรรม นำผู้ปฏิบัติให้ได้ผลดีได้แท้จริง แล้วไม่ประมาทเคารพนบน้อมอยู่เป็นนิจ ถ้าประมาทก็ขาดจากเป็นผู้นับถือพระศาสนา ไม่ได้ชื่อว่าเป็นอุบาสกอุบาสิกาต่อไป

๓. เชื่อมั่นในพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ปฏิบัติปฏิบัติตรงต่อทางนิพพานปฏิบัติเป็นไปเพื่อพ้นจากทุกข์ ปฏิบัตินุ่งกราบไหว้แลบูชา เป็นน่านุญะของโลก และนำเอาศานนนั้นมาเผยแพร่ให้พวกเราได้ปฏิบัติตาม แล้วไม่ประมาทถูถูกเหยียดหยาม ถ้าประมาทถูถูกเหยียดหยามก็ขาดจากอุบาสกอุบาสิกาในพระศาสนาต่อไป

๔. เชือกรรมเชื่อผลของกรรม เราทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ไม่มีใครจะมามันดาลให้โชคลาภหรือเคราะห์กรรมต่าง ๆ ให้ได้ ไม่นับถือไสยศาสตร์โหราศาสตร์ต่าง ๆ ที่เรียกว่า มงคลต้นข้าว ถ้า

เชื่อหรือนับถือก็ขาดจากพระไตรสรณคมน์

๕. ไม่นับถือศาสนาอื่นนอกจากพุทธศาสนา

ทั้งห้าประการนี้เป็นภูมิของอุบาสกอุบาสิกา ถึงบวชสามเณรก็ถึงพระรัตนตรัยนี้เสียก่อน
จึงจะบวชพระได้

๖. ถ้าผู้มีศีลห้าเป็นนิจทานจัดว่าเป็น โสคานันบุคคล

ที่ได้อธิบายมาในวันนี้ก็พอสรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นที่พระทัยของเจ้าชายสิทธัตถะที่
บริสุทธิสุดพร้อมแล้ว จึงได้พระนามว่า พุทโธ ๆ ดังนี้ เพราะพุทโธคำนี้หมายความว่าความเอาคุณนามที่ได้
ตรัสรู้เองชอบนั้นต่างหาก มิได้หมายความว่าตนของพระสิทธัตถะ เมื่อทราบความเกิดของ
พระพุทธเจ้าแล้ว พระธรรมอันพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้วนั้นทรงนำมาสอนแก่เหล่าพุทธบริษัท ทรง
สอนที่ไหน

พระพุทธเจ้าสอนธรรมที่ตัวคนเรา ตัวคนเรานี้ก็มีกายวาจาใจ ถ้าไม่ครบทั้งสามก็สอนไม่ได้
เพราะศาสนาจะตั้งอยู่ได้ก็ที่ กาย วาจา ใจ คนตายแล้วไม่สามารถรักษาศาสนาไว้ได้ สอนให้คน
ประพฤติ กาย วาจา ใจให้สุจริต โลกอันนี้จะเป็นโลกขึ้นมาก็เพราะคน คนสร้างโลกให้เกิดขึ้น
ศาสนาตามมาสั่งสอนโลกเพื่อให้โลกอยู่เป็นสุข โลกจะฉิบหายเสื่อมสูญก็เพราะคนเราไม่มี
ศีลธรรมให้เข้าถึงข้อปฏิบัติที่สุจริต

เมื่อผู้ปฏิบัติฝึกหัดตนจนเข้าถึงความสงบแล้ว จะเห็นความบริสุทธิ์ของใจผ่องใสสะอาดในที่
นั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ลงมารวมเข้าเป็นอันเดียวกัน หมดสงสัยในคุณพระรัตนตรัย
เรียนมากยิ่งขึ้นสงสัยมาก หากมีการปฏิบัติเข้าถึงความสงบแล้วจะสิ้นสงสัยทันที พระองค์สอนให้
ปฏิบัติมิได้สอนให้เรียนเฉย ๆ เรียนเฉย ๆ ไม่มีการปฏิบัติเท่ากับอมอาหารไม่กลืนกิน

(หมดเวลาไม่ได้นั่งภาวนา)

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาเที่ยง

แสดงธรรมเทศนา ณ วิหารธรรมะวิริยะ เมืองโกโรลान

วันนี้ชาวอินโดนีเซียจะได้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบถ้วนแล้ว มีพระสงฆ์ทั้งชาว
ไทย ชาวฝรั่ง และชาวอินโดนีเซีย พร้อมทั้งมีแม่ชีด้วย มีมาอยู่ในที่นี้ครบถ้วนบริบูรณ์อีกวาระหนึ่ง
เมื่อราว ๒๐ ปีที่ผ่านมาแล้ว อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีอยู่คือไม่ได้ข่าวพุทธศาสนาว่ามีในประเทศ
นี้เลย เพราะเมฆหมอกแห่งการเมื่อปกคลุมอยู่ เราได้ทราบข่าวแต่ประวัติศาสตร์ว่า อินโดนีเซีย

พุทธศาสนาไปจากเมืองไทย แล้วก็หายไปเราเข้าใจว่าอินโดนีเซียกลายเป็นอิสลามไปหมดแล้ว หลังจาก ๒๐ ปีมาแล้ว เมฆหมอกแห่งการเมืองค่อยจางไปจึงปรากฏว่า มีเจดีย์สถานแลสถูปใหญ่โต รโหฐานอันเป็นปูชนียวัตถุในทางพุทธศาสนา มีอยู่ในชาวภาคกลาง แต่ไม่มีพระสงฆ์ และพุทธบริษัทก็มีมากประมาณ ๑๐ กว่าล้าน เราคิดถึงจึงได้เดินทางมาสืบดูด้วยตนเอง

เมื่อเดินทางมาถึงแล้วก็ได้ทราบที่อินโดนีเซียเคยถือพุทธศาสนาในสมัยหนึ่งซึ่งมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นประธาน ทำให้พุทธศาสนารุ่งโรจน์มาแล้วนับตั้งหลายร้อยปี ทั้งนี้จะเห็นได้จากปูชนียวัตถุต่าง ๆ ที่เมืองยอร์กยานี้ ประวัติศาสตร์ยังได้ยืนยันว่า บุโรพุทโธนี้สร้างอยู่ถึง ๘๐ ปี ถ้ามิใช่พระเจ้าแผ่นดินแล้วไม่มีใครทำได้ โลกอันนี้มันแสนหมุนไปหมุนมาเจริญแล้วก็เสื่อม เสื่อมแล้วก็เจริญอยู่อย่างนี้ ยุคนี้จะเข้าสู่ยุคเจริญด้านจิตใจอีกยุคหนึ่งก็ได้โดยเฉพาะเมืองอินโดนีเซียที่ได้เห็นทรากรปูชนียวัตถุทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นของเก่าแก่มากนาน อดที่จะอนุสรณ์ถึงพระศาสนาไม่ได้ จึงพร้อมกันตั้งใจสามัคคีร่วมกันเข้าเป็นพุทธมามกะนับถือพุทธศาสนา เป็นที่น่าเห็นใจอย่างยิ่งทั้ง ๆ ที่ไม่มีพระสงฆ์นำเลยก็ยังรวมกลุ่มกันได้ดังจะเห็นได้ในวันนี้มารวมกันนับพัน ๆ อาตมาเห็นเข้าแล้วจนขนลุกซู่ ไม่นึกเลยว่าพุทธบริษัทจะพร้อมเพรียงกันอย่างนี้

เรานึกวาดภาพชาวอินโดนีเซียก่อนจะมาเป็นคนแขก ที่ไหนมาถึงเข้าแล้วมิใช่คนแขก รูปร่างหน้าตาเหมือนคนไทยดี ๆ นี่แหละ จะฝึกแต่ภาษา ถึงอย่างนั้นก็ดีหลาย ๆ คำก็เหมือนภาษาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายกันมาก เห็นจะเพราะชาวอินโดนีเซียเคยนับถือพุทธศาสนามาก่อนแล้วก็ได้

แท้จริงไม่ว่าชาติไหนภาษาไหน เมื่อถือพุทธศาสนาแล้ว จะมีกิริยาอาการอ่อนน้อมคล้ายกัน เพราะพุทธศาสนาสอนให้ละสัถกายทิฐิ ถึงจะไม่หมดก็ค่อยลดหย่อนลงบ้าง คนถือพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็นธรรมทายาทรับนับถือพุทธศาสนาเป็นอันเดียวกัน ถึงจะอยู่ถิ่นไกลแสนไกลก็เป็นญาติกันโดยธรรม ชาวอินโดนีเซียกับคนไทยเป็นญาติกันโดยเชื้อสายอาเซียน และเป็นญาติโดยทางธรรมด้วยประการฉะนี้

เวลาบ่าย

แสดงธรรมเทศนา ที่วิหารสัจจะวิริยะธรรมะ เมืองโกโรลัน

อุบาสิกอุบาสิกาที่มาร่วมกันในสถานที่ ณ ที่นี้ เพื่อต้อนรับอาตมาพร้อมด้วยคณะขอแสดงความดีใจ ขอขอบอกขอบใจมากซึ่งได้เห็นชาวพุทธอินโดนีเซีย ซึ่งไม่เคยคิดนึกว่าจะมีชาวพุทธพร้อมเพรียงสามัคคีกันมากมายขนาดนี้ พอเห็นก็เกิดความปลื้มปีติมากทีเดียว แต่ก่อนมาจากเมืองไทยในความคิดความเห็นหรือความฝันของคนไทยเข้าใจว่าชาวอินโดนีเซียทั้งหมดเป็น

อิสลามและฮินดู โดยเฉพาะเข้าใจว่าเป็นแขกเสียด้วยซ้ำ เวลามาเห็นเข้าจริง ๆ จัง ๆ ชาวอินโดนีเซีย เป็นชาวพุทธกันมาก แล้วก็ไม่ใช่แขกด้วย คุณลักษณะทำที่หน้าตาและจรรยา มารยาทแม้คำพูดบางคำ ก็เป็นไทยเสียกันมาก ถ้าคนชาวอินโดนีเซียเข้าไปในประเทศไทย หากไม่พูดภาษาอินโดนีเซียก็จะ ไม่มีใครทราบว่าเป็นชาวอินโดนีเซีย คงจะเข้าใจว่าเป็นคนไทยด้วยกันทั้งนั้น เหตุนี้เท่าที่มาเห็นนี้ จึงว่า เป็นที่ปลื้มปิติอย่างมากว่า ชาวอินโดนีเซียและประเทศไทยไม่ใช่ไกลกันเลย จะเป็นพี่น้องกัน ด้วยสายโลหิตก็ว่าได้ คือผิวพรรณและหน้าตาทั้งการประพฤติปฏิบัติจรรยาไม่ต่างกัน คล้ายคลึงกัน มาก นอกจากนั้นอีกยังเป็นธรรมชาติสัมพันธ์กันเกี่ยวข้องกันคือถือพุทธศาสนาด้วยกัน

เป็นลาภอันดีมากที่ชาวพุทธอินโดนีเซียของเรา เมื่อตะกี้นี้ได้ผ่านมาที่วิหารธรรมวิริยะก็รู้สึก ว่ามีประชาชนชาวพุทธมามากพอสมควร มาถึงที่นี่เข้าก็นึกว่าไม่มี เพราะอยู่ใกล้กันนิดเดียว พอเดิน เห็นที่ไหนได้มากขึ้นกว่าเก่า อันนี้จึงได้ชื่อว่าเป็นลาภอันใหญ่ยิ่งของชาวพุทธของเรา ชาวพุทธที่จะ ตั้งตัวและก่อตัวขึ้นมาในระยะเวลาหกเจ็ดปีมีชาวพุทธขึ้นมาหนาแน่นเช่นนี้ แสดงถึงเรื่องน้ำใจ หนักแน่นในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่ที่เมื่อก่อนยังไม่ปรากฏตัว ก็เพราะ เหตุที่ว่าไม่มีคนมาชักชวนและแนะนำ พอมีพระสุภัทโทมาชี้แจงแสดงให้ฟัง จึงค่อยพากันตื่นตัว รู้ตัวขึ้น จนได้พากันมาปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะ เท่าที่มีอยู่แล้วเรียกว่ามากเหลือหูเหลือตา ต่อไป ก็เข้าใจว่าจะมีต่อ ๆ ไปอีก นี่ได้ชื่อว่าเป็นโชคเป็นลาภอันดีของชาวพุทธในที่นี้ และขอให้พากัน รักษาไว้ ประเทศพม่าไม่ต้องพูดละ ส่วนประเทศที่พุทธศาสนาเสื่อมเหมือนกับประเทศอินโดนีเซีย เมื่อหนหลัง เช่นประเทศลาวและประเทศเขมร นับวันที่จะเสื่อมโทรมลงไปโดยลำดับ ถ้าชาว อินโดนีเซียของเราตั้งมั่นอยู่ในพุทธศาสนาต่อไป จะได้เกิดทุนประเทศชาติหรือเกียรติคุณของชาว อินโดนีเซียให้เทียมทันประเทศเพื่อนบ้านของเราที่มีศาสนาเจริญ เรียกว่าก้าวหน้าขึ้นมาจนได้ ขอให้ พากันระลึกถึงความข้อนี้งมาก ศาสนาเป็นของดีเสื่อมสูญไปนานแสนนานจนไม่มีชื่อในประวัติว่า เสื่อมไปตั้งแต่เมื่อไร เมื่อเรารู้สึกตัวอย่างนี้แล้ว ขอจงพากันให้ตั้งมั่นต่อไปในศาสนาพุทธ

ที่อธิบายให้ฟังว่าชาวอินโดนีเซียเป็นผู้มีโชคดี ลาภดี คือได้ของดี เบื้องต้นคือได้อัตตภาพเป็น คน ถ้าหากว่าไปเป็นสัตว์ดิรัจฉานเสียแล้ว เราก็ไม่สามารถที่จะทำอะไรได้นี้เป็นโชคดีเป็นลาภดีอัน ที่หนึ่ง ซึ่งชาวอินโดนีเซียได้มาแล้ว ลาภที่สองคือชาวอินโดนีเซียยังได้ประสบพบพุทธศาสนา แล้ว ได้รับเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ อันนี้เป็นลาภคือการได้ประการที่สอง ลาภที่ได้ ประการที่สาม ได้พระรัตนตรัย คือได้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีพร้อมแล้วในเวลานี้ พระ ธรรมคือตัวของเราเราปฏิบัติอยู่ คุณงามความดีเราปฏิบัติเรียกว่าพระธรรม พระสงฆ์ก็มีพระสงฆ์ ปรากฏขึ้นมาแล้ว อันนี้เป็นการได้อันที่สาม อันที่สี่การได้นมัสการภิกษุสามเณรในวันนี้ครบ รัตนตรัย คือมีภิกษุและทั้งสามเณร มีทั้งแม่ชีด้วย ปรากฏพร้อมแล้ว เข้าใจว่าอินโดนีเซียยังคงไม่เคย

เห็นแม่ชี พระก็เคยเห็นมาเนกร์เคยเห็นมา วันนี้ยังเป็นของใหม่อีกคือเห็นแม่ชีด้วย อันนี้เป็นสิ่ง
หนึ่งที่เรียกว่าเป็นลาภอันหนึ่งและได้ลาภอีกอันหนึ่ง คือว่าพระที่ได้มานั่งอยู่ในเวลานี้ละที่พากัน
กราบไหว้นมัสการอยู่นี้มีทั้งพระไทย มีทั้งฝรั่ง มีทั้งพระอินโดนีเซียครบบริบูรณ์หมด หายากที่สุดที่
จะได้แบบนี้

เวลาค่ำ

แสดงธรรมเทศนา ที่วัดมัชฌิมาสถนวงศ์ เมืองเมณฑุต

อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายที่มาต้อนรับอาตมาพร้อมด้วยคณะ ณ ที่นี้ ขออนุโมทนาและยินดี
ด้วยในการที่ชาวพุทธยังปรากฏอยู่ในอินโดนีเซีย หลังจากนั้นไปในราว ๒๐ ปีมาแล้วอินโดนีเซียอยู่
ในที่มืด คล้าย ๆ กับว่าเรื่องพุทธศาสนาไม่ปรากฏในอินโดนีเซียเลย ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียยังมี
ถาวรวัตถุที่เกี่ยวข้องถึงเรื่องพุทธศาสนา เช่น เจดีย์ และวัดต่าง ๆ เป็นของเก่าแก่อยู่โดยมากก็ดี ชาว
อินโดนีเซียพากันเคารพนับถือและปฏิบัติกันมา แต่ก็ยังมีเครื่องปกปิดคือการบ้านการเมืองปกปิดไว้
เปรียบเหมือนกันกับพระจันทร์ พระจันทร์ไม่มีการเส้าหมอง เส้าหมองเพราะเหตุที่เมฆหมอกปก
คลุมและปิดบัง หากเมฆหมอกนั้นไหลเลื่อนหนีไปแล้ว พระจันทร์ก็จะสว่างแจ่มจ้าตามเดิม ฉะนั้น
ชาวอินโดนีเซียในเวลานี้ การบ้านการเมืองก็ไม่ได้ปกคลุมแล้ว คือเราเป็นเอกราชเป็นชาติที่มีอิสระ
มีสิทธิ์เต็มที่ที่จะโฆษณาและปฏิบัติในเรื่องพุทธศาสนา เหตุนี้ชาวอินโดนีเซียจึงได้ปรากฏเด่น
ขึ้นมาว่า ชาวพุทธในอินโดนีเซียยังมีเยอะและเจดีย์วัตถุที่เกี่ยวข้องถึงเรื่องพุทธศาสนาที่เก่าแก่ก็ยัง
มีมาก นี่เป็นสิ่งที่น่าชมและน่ายินดีกับชาวอินโดนีเซียอย่างยิ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้แสดงถึงพุทธศาสนา
เคยรุ่งโรจน์มาแล้วในสมัยหนึ่ง อันเดียเป็นที่เกิดของพุทธศาสนาก็ไม่เหมือนอินโดนีเซีย ดังนั้นก็
ไม่ได้ทราบข่าวว่ามีเจดีย์วัตถุที่เกี่ยวข้องถึงเรื่องพุทธศาสนามากมายและถาวรอย่างนี้ ในปัจจุบัน
เมืองไทยที่เรียกว่าศาสนารุ่งโรจน์กว่าทุกชาติทุกประเทศ แต่ก็ยังสู้อินโดนีเซียไม่ได้คือความใหญ่
ของบุโรโดในเมืองไทยไม่มีที่ไหนใหญ่เท่า แสดงถึงเรื่องศาสนาในสมัยนั้นรุ่งโรจน์มาก บางแห่ง
บางตำราท่านก็บอกว่าศาสนาที่จะเผยแพร่ไปสู่เมืองไทยต้องมาจากลังกาแล้วก็มาสู่อินโดนีเซีย แล้ว
จึงค่อยเข้าไปสู่ประเทศไทย เหตุนี้ชาวอินโดนีเซียและชาวไทยนอกจากจะมีรูปร่างลักษณะและ
วัฒนธรรมคล้ายคลึงกันแล้ว ก็จะต้องเกี่ยวเนื่องถึงเรื่องศาสนา คือเป็นธรรมทายาทคำสอนของ
ศาสนานำไปปฏิบัติเป็นญาติในทางพุทธศาสนาด้วยกัน

เมื่อได้รับสิทธิ์เสรีที่ได้พากันถือพุทธศาสนาไว้เป็นเครื่องประดับเป็นเกียรติของตนแล้ว จง

อย่าพากันนั่งนอนใจ ได้ของดีมารักษาไว้ไม่ใช่ไม่เป็นประโยชน์ ศาสนาเป็นของดี ถ้าใครมาถือไว้
เฉย ๆ ไม่เป็นประโยชน์แก่ตัวของเราเลย เพราะศาสนานั้นสอนเข้าถึงจิตใจไม่ได้เพียงแค่ทำให้มา
ถือไว้เฉย ๆ ถ้าถือไว้ก็เปรียบเหมือนกันกับแหวนที่เราใส่ไว้ในนิ้วมือ แต่มันไม่เข้าไปถึงในใจ ถ้า
หากไม่เอามาปฏิบัติ การปฏิบัตินี้พระพุทธเจ้าท่านสอน ให้มีศีล ให้มีสมาธิ ให้เกิดปัญญา ศีลนั้นก็
พากันเข้าใจคืออยู่แล้ว ศีลห้า ศีลแปดอันนั้นเรียกว่าบริหารภายนอก รักษาเพียงกายวาจา ส่วนการ
บริหารทางใจได้แก่การหัดสมาธิภาวนา เป็นการทำความสงบอบรมใจ เรื่องศาสนาทุกศาสนา
จะต้องยึดเอาศาสดาคือผู้ตั้งศาสนาเป็นสรณะ ศาสนาฮินดู อิสลาม คริสเตียน เขาก็เอาพระเจ้าของ
เข้ามาเป็นที่พึ่ง คือเอาพระเจ้าของเข้ามาไว้ที่จิต ให้จิตแน่วแน่อยู่ในพระเจ้าของเข้า ศาสนาพุทธเราก็
เอาพระโคตมบรมครูมาเป็นเครื่องยึด ให้จิตใจแน่วแน่อยู่กับพระศาสดาของเรา เวลานี้ท่านนิพพาน
แล้ว เอาแต่พระคุณมาไว้ที่ใจของตน คือนึกเอา พุทธโธ คำเดียวนั้นแหละมาไว้ที่ใจ ให้ใจไปจดจ้อง
อยู่เฉพาะพุทธโธอันนั้น สติคุมจิตไม่ให้ส่งไปที่อื่น ให้จดจ้องแต่เฉพาะพุทธโธอันเดียว นี่วิธีทำสมาธิ
ของเรา ในทางพุทธศาสนาสอนอย่างนี้ และอย่าเข้าใจว่าภาวนานั้นต้องการปฏิบัติฤทธิ์เดชอย่าง
นั้นอย่างนี้ ได้รับความรู้อะไรต่าง ๆ อย่าไปเข้าใจอย่างนั้น ให้เข้าใจว่าการทำสมาธิ คือการสำรวมใจ
ใจสงบอยู่ได้ก็เป็นอันใช้ได้ ส่วนอกุศลกรรมเราไม่ต้องพูดถึง ผู้จะเป็นหากเป็นเอง ผู้ไม่เป็นแล้วจะทำ
สมาธิได้มากหรือละเอียดสักเท่าไรก็ไม่เป็นก็มี นี่วิธีทำสมาธิ

ศาสนาพระพุทธเจ้าสอนให้เราปฏิบัติ ไม่ใช่สอนให้เราถือ บางแนวปฏิบัติก็ดังอธิบายมาให้
ฟังแล้ว คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลถึงแม้จะรักษาไม่ได้ทั้งหมด ให้ได้ทีละข้อสองข้อ ถ้ามันมากนักเอา
เดือนละข้อ เดือนหนึ่งให้คงเว้นเสียจากข้อหนึ่ง จะเอาข้อไหนก็ได้ เมื่อหลายเดือนก็จะครบห้าข้อ
หรือเอาเป็นปีก็ได้ ให้คงเว้นปีละข้อ หมายความว่าถ่วงการคงเว้นจากความชั่ว ความชั่วที่เราคงเว้นได้
เป็นของดีเป็นกำไรชีวิตของเราที่เราได้ของดีขึ้นมาไว้ที่ในชีวิตของเรา ศีลนั้นได้ปีละสักขบพ ๆ ห้า
ปีก็ครบทั้งห้าสักขบพ ศีลห้าของเราที่บริบูรณ์ ให้ได้จริง ๆ อย่าไปสมาทานกับพระแล้วหนีจากวัด
เลยทิ้งเสียไม่ปฏิบัติตาม ถ้าเป็นอย่างนี้ก็ไม่มีความพอไม่มีเวลาเต็มสักที ศีลนั้นเป็นเครื่องวัดความดี
ของคน ความดีของคนจะดีมากน้อยศีลนั้นเป็นเครื่องวัด นี่ข้อแรก ข้อสองก็หัดสมาธิภาวนาดัง
อธิบายให้ฟังมาแล้ว สมาธิภาวนาก็คือการสำรวมใจให้สงบ จะสงบมากน้อยสักเท่าใดก็ตามใจ
ไม่ใช่จะให้สงบถึงฌานสมาธิสมาบัติมรรคผลนิพพานจึงจะทำ แท้ที่จริงเราหัดเบื่องต้นหัดเล็ก ๆ
น้อย ๆ นี่แหละสงบได้แค่ไหนก็เอาชั่วครู่หนึ่งก็เอา หัดทำความสงบให้ได้ ถ้าเราไม่ทำก็ไม่มีการทำ
ให้ นี่เป็นงานประจำชีวิตของเราทุกคนที่จะต้องประกอบและทำ ถ้าไม่ทำเสียก็ขาดจากการปฏิบัติ
คุณงามความดีในชีวิต ห้าสิบ หกสิบ เจ็ดสิบปีก็ตายทิ้งเปล่า ๆ พุทธศาสนาเลยไม่เข้าถึงจิตใจสักที
ธรรมะก็ไม่มีในตนเป็นคนเปล่าเสียจากความดีไม่มีค่าถึงจิตใจ

มาครั้งนี้ก็ไปหลายแห่ง ออกจากสิงคโปร์ไปออสเตรเลีย ออกจากออสเตรเลียกลับไป
สิงคโปร์อีก แล้วก็มาอินโดนีเซีย กินเวลาไปตั้งเดือนกว่าแล้ว แต่เนื้เวลาไม่อำนวยจึงเป็นที่น่า
เสียดาย เท่าที่ได้ผ่านมาจากสิงคโปร์ก็ดี ออสเตรเลียก็ดี บรรดาชาวพุทธทั้งหลายมีมากและเรียบร้อย
ดีสู่อินโดนีเซียเราไม่ได้ เหตุนั้นจึงขอขอบใจและอนุโมทนาในความเรียบร้อยและในความดีงาม
ของชาวอินโดนีเซียอีวาระหนึ่ง หวังว่าพวกชาวพุทธคงเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงต่อไป

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๕

แสดงธรรมเทศนา ที่เมือง ศาลาติกะ

อาตมาพร้อมด้วยคณะซึ่งได้เดินทางมาจากประเทศไทย มาสิงคโปร์เลยไปออสเตรเลียมานี่
เป็นครั้งสุดท้าย มาถึงอินโดนีเซียแล้วได้มาถึงสถานี่ มาเพื่อเยี่ยมเยือนบรรดาอุบาสิกอุบาสิกาพุทธ
บริษัท ได้ข่าวว่าชาวพุทธทั้งหลายพากันอุดมสมบูรณ์ด้วยศรัทธาคือมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา
พร้อมเพรียงกันดี อาตมาก็อยากจะมาชม มาเห็นตามความเป็นจริงแล้ว จึงขออนุโมทนาและขอ
แสดงความยินดีด้วย

ดีแล้วว่าพวกชาวอินโดนีเซียทั้งหมดด้วยกัน จะต้องพากันพัฒนาคือว่า พากันพร้อมใจกัน
สามัคคีอุดหนุนเชิดชูเทิดทูนซึ่งพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป ตามประวัติศาสตร์พุทธศาสนา
ในอินโดนีเซียเคยรุ่งโรจน์มาแล้วครั้งหนึ่ง ซึ่งเราจะได้เห็นเจดีย์วัตถุต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงเรื่องวัตถุ
พุทธศาสนาที่เคยรุ่งเรืองในสมัยนั้น ทุก ๆ ประเทศโดยส่วนมากหายากที่สุดที่จะเหมือนอินโดนีเซีย
นี้ แต่แล้วก็เนื่องจากเหตุใดก็ไม่ทราบละ เป็นเพราะการบ้านการเมืองอะไรก็ไม่ทราบ ศาสนาจึงได้
เสื่อมโทรมทรุดไปพักหนึ่ง จนกระทั่งคนต่างชาติหลาย ๆ ชาติเกือบจะไม่ทราบว่าชาวอินโดนีเซียมี
ชาวพุทธอยู่ ในตัวอาตมาก็เข้าใจเช่นนั้นเหมือนกัน เข้าใจว่าอินโดนีเซียคงจะเป็นแขกไปเสีย
ทั้งหมด แต่แท้ที่จริงแล้ว มาเห็นชาวอินโดนีเซียยังนับถือพุทธศาสนาอยู่มากมาย ในสมัยนี้รัฐบาล
ท่านก็สนับสนุน ใครจะถือศาสนาใดก็ได้ให้สิทธิ์เสรีแก่ทุกคน คือจะถือศาสนานั้น ๆ ได้ตาม
ปรารถนาเพราะฉะนั้นเป็นโอกาสที่ชาวอินโดนีเซียของเราจะฟื้นฟูศาสนาที่เคยรุ่งโรจน์มาแล้วนั้น
ให้กลับฟื้นคืนมาอีกให้เทียมทันกับประเทศไทยหรือประเทศพม่าหรือประเทศลังกา ซึ่งเขามีศาสนา
อยู่แล้วนั้นถ้าหากทุกคนคิดถึงเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลาแล้ว หวังว่าพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาอีก
วาระหนึ่ง

เรื่องการเผยแผ่พุทธศาสนา พระไทยเช่นเจ้าคุณวิน เป็นต้น ที่พระธรรมทูตส่งมารุ่นแรกสี่
องค์ด้วยกัน ก็ได้เผยแผ่ไปพอสมควร ต่อนั้นไปก็มีหัวหน้าพุทธสมาคมแต่ละสมาคมเป็นหัวหน้า
เผยแผ่ชักชวน หมู่เพื่อนให้เข้ามานับถือพุทธศาสนา มากขึ้น ๆ โดยลำดับ ในระยะชั่วไม่กี่ปีนี้ก็

รู้สึกว่ามันคันตัว เข้ามาปฎิญาณตนเป็นพุทธมามกะคือนับถือพุทธศาสนาเป็นอันมาก การเผยแผ่แบบนี้รู้สึกว่าเป็นการเผยแผ่ที่ดีมาก หายากที่จะมีที่อื่นเป็นเช่นนี้ ถูกต้องดีมากทีเดียว แต่ว่าทุกศาสนาเมื่อปฎิญาณตนเป็นศาสนิกชนในศาสนา นั้น ๆ แล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีกฎข้อบังคับไปตามศาสนาหลักของตน ศาสนาของเราก็มีข้อบังคับเหมือนกัน ผู้ที่จะถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งจริง ๆ นั้น ต้องมีกฎข้อบังคับ อย่างนี้คือ

ข้อ ๑ คือไม่ให้ประมาทพระพุทธเจ้า คือให้เชื่อพระพุทธเจ้าว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองชอบ เป็นผู้ละบาปกรรมกิเลสได้จริง

ข้อ ๒ พระธรรมคำสอนที่พระพุทธเจ้าเอามาสอนนั้นเป็นสวากขาตธรรม และนิยานิกธรรม คือนำผู้ปฏิบัติให้ละชั่ว ทำดีได้จริง ๆ

ข้อ ๓ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้ว นำศาสนาธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่แก่ปวงชนผู้มีศรัทธาให้ได้ปฏิบัติตาม

ข้อ ๔ ห้ามไม่ให้ถือมงคลต้นข้าว คือให้เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรมว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วด้วยตนเอง ไม่มีพระเจ้าองค์ใดหรือสิ่งอื่นบันดาลให้

ข้อ ๕ ไม่ถือลัทธิอื่นนอกจากพุทธศาสนา หากว่าผู้ใดมีศีลห้าเป็นนิจคนนั้นก็อย่างเข้าสู่อริยภูมิเป็นพระโสดาบัน

มีข้อบังคับอยู่อย่างนี้ ถ้าประมาทพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถือมงคลต้นข้าว ไปเข้าลัทธิอื่น แต่ละข้อ ๆ ใดข้อหนึ่งก็ขาดจากการเป็นพุทธมามกะ เพราะฉะนั้นการเผยแผ่พุทธศาสนาจึงให้มีหลักเกณฑ์ดังที่ว่านี้

เป็นเวลาอันกระชั้นชิด เวลาไม่พอที่อุบาสกอุบาสิกาพุทธศาสนิกชนมาต้อนรับและมาฟังคำปราศรัยได้ให้โอวาทเพียงแค่นี้ก็เรียกว่าเวลาพอสมควร เห็นจะต้องเดินทางต่อไปอีกจึงขอลาพวกพุทธศาสนิกชนทุกคน ขอจงมีความสุขความเจริญปราศจากโรคภัยอันตรายและขอจงบำเพ็ญพุทธศาสนาให้ถาวรสืบไปตลอดกาลนาน เทอญ

แสดงธรรมเทศนา ที่เมือง โกเปง เวลาต่อมาในวันเดียวกัน

ศาสนาเคยรุ่งโรจน์เจริญมาแล้วพักหนึ่งในประเทศอินโดนีเซียนี้ มาตอนหลัง ๆ นี้ศาสนาก็ได้เสื่อมสูญไป เวลานี้เป็นโชคดีของชาวพุทธทั้งหลาย ถึงกาลถึงเวลาแล้วคือพวกชาวพุทธทั้งหลายได้ตื่นตัวพร้อมทั้งรัฐบาลก็สนับสนุนให้ถือศาสนาโดยเสรี ไม่มีการกีดกัน อนึ่งพระสงฆ์ไทยก็เห็นใจได้ส่งพระธรรมทูตมาเผยแผ่ที่ยังเหลืออยู่เดี๋ยวนี้ก็ยังอยู่ต่อมา และยังมีพระอินโดนีเซียเข้าไปบวชในเมืองไทยอีก อาตมามีความคาดหวังว่าศาสนาในอินโดนีเซียจะเจริญรุ่งเรืองอีกต่อไป หากว่าชาว

พุทธพจน์นั้นคงอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็จะไม่เสื่อมสูญอีก เพราะฉะนั้นขอชาวพุทธทุกคนจงพากันยึดมั่นในไตรสรณคมน์ ถือนะเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะให้แน่วแน่นั่นคงจริง ๆ หวังว่าพุทธศาสนาในอินโดนีเซียจะเจริญต่อไป

ที่พากันมาต้อนรับ เห็นความพร้อมเพรียงสามัคคีอย่างดียิ่งสมเป็นพุทธศาสนิกชนโดยแท้ ฉะนั้นขอความสวัสดิมงคลจงพากันมีความสุขเจริญองกามทุกข์ทุกคน ศาสนาในอินโดนีเซียจะเจริญรุ่งโรจน์โดยความมั่งคั่งของชาวพุทธทุกคน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๐ เวลาค่ำ
แสดงธรรมเทศนา ที่ วิหาร ธรรมโลกา เมืองเสมารัง

เข้าใจว่าคงจะได้ทราบถึงเรื่องหลักพุทธศาสนาพอสมควรแล้ว เพราะว่าพระสุตัมโมได้มาจำพรรษาอยู่ที่นี้ พากันอบรมดีพอสมควรแล้ว แต่ขอเพิ่มเติมอีกในการที่จะเป็นชาวพุทธอย่างแท้จริง คือเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่แท้จริงนั้น จะต้องให้ชาวซึ่งเข้าถึงหลักพุทธศาสนาให้มั่นคง พุทธศาสนาสอนมีการกระทำ ไม่ได้สอนให้ถือเอาเฉย ๆ คือทำดีละชั่วสิ่งที่เราจะต้องทำคือนั้นมีขอบเขตอย่าให้มันดีด้วยความเห็นของตนเอง ดีในการที่ทำนั้นทำลงไปแล้วมันเป็นประโยชน์ทั้งตนและคนอื่น ไม่ทำความเดือดร้อนเป็นทุกข์ให้คนอื่นและตนเองจึงเรียกว่าดี ความชั่วนั้นมันตรงกันข้าม ทำสิ่งใดลงไปเป็นเหตุให้คนอื่นและตนเองเป็นทุกข์เดือดร้อน สิ่งนั้นไม่ควรทำ พระพุทธเจ้าสอนให้ละชั่วทำดีมีหลักสำคัญอยู่อย่างนี้

พระพุทธรูปที่ยังมีชีวิตอยู่ คือยังมีกาย วาจา ใจ ใช้ได้ทั้งสามประการเพราะสามประการนี้ ละ ทั้งกาย วาจา ใจ จึงสามารถละชั่วทำดี หรือทำดีละชั่วได้ เหตุฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนทั้งสามอย่างเมื่อยังพร้อมกันอยู่แล้วจึงสอนตัวของเรานี้คือกาย วาจา ใจ ให้เข้าใจของจริง รู้จักของจริงในสิ่งที่จริง เช่น เห็นชั่วเห็นด้วยใจของตนจริง ๆ เห็นดีก็เห็นด้วยใจของตนจริง ๆ เข้าใจด้วยใจของตนจริง ๆ จึงจะได้ชื่อว่าเข้าถึงพระพุทธศาสนาถ้าเพียงแต่ถือว่าเราปฏิญาณตนถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะแต่ยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่ได้เข้าถึงใจ คือยังไม่เห็นที่ใจของตนที่แท้จริง ก็ยังไม่ชื่อว่าเข้าถึงพระรัตนตรัย ผู้นั้นได้ชื่อว่าถือศาสนายังไม่ทันมั่นคง ยังไม่ได้หลักฐานที่แน่นอนและไม่ถึงแก่นของพุทธศาสนา เหตุฉะนั้นชาวพุทธของพวกเราที่พากันริเริ่มฟื้นฟูพุทธศาสนาในอินโดนีเซีย เพื่อให้มีหลักฐานมั่นคงและเจริญองกามต่อไป จงตั้งรากฝังให้แน่น ปฏิบัติอบรมใจของเราให้เข้าถึงสมาธิภาวนา จนเห็นการละชั่วทำดีว่าเป็นของดี อย่าไปเชื่อและถือคำพูดของคนอื่น เห็นว่าถูกต้องดีแล้วรีบรักษาปฏิบัติไว้ หากว่าทำดีและเห็นชัดด้วยตนเอง

แล้วเป็นการดี คนอื่นจะไม่ชม ไม่นิยมนับถือก็ตามจงตั้งใจปฏิบัติให้มั่นคงถาวรต่อไปอันนี้แหละที่จะฝังรากพระพุทธศาสนาลงในกาย วาจา ใจ ของตน

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่แปลกกว่าศาสนาอื่น คือพระองค์ทำใจให้สงบแล้วเกิดความรู้ขึ้นที่ใจ แล้วจึงเอาความรู้นั้นมาเทศน์หรือสั่งสอนคนอื่นต่อไป ถึงแม้ว่ามาในสมัยนี้ใครจะเรียนถึงเรื่องพุทธศาสนามากมายเท่าใดก็ตาม ถ้าหากใจมันยังไม่ทันสงบ ใจไม่ทันปลอดโปร่ง ใจไม่ทันสว่าง มันยังมีเรื่องหุ้มห่อคือความกระสับกระส่ายวุ่นวายของใจ ที่เรียกว่ากิเลส จะมองเห็นพุทธศาสนาที่แท้จริงไม่ได้ เหตุฉะนั้นสังฆกรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงยังไม่ปรากฏ ถ้าใจของเราสงบแล้วใจจะผ่องใสเบิกบาน สามารถรู้คำสอนของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องโดยแท้จริง นั้นแหละจึงเป็นไปเพื่อจะชำระจิตใจของตนได้โดยถ่องแท้ ตามหลักที่ว่า ละชั่ว ทำดี เห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง นั้นแหละเข้าถึงศาสนาที่แท้จริง

การทำสมาธิไม่ว่าหญิงว่าชาย เด็ก หนุ่ม แก่ ทำได้เหมือนกันทั้งนั้น มีความหมายเพียงว่าสำรวมใจให้อยู่ในจุดเดียว นึกพุทโธอยู่ที่ใจของเรา ตั้งมั่นอยู่ที่พุทโธแห่งเดียวสติคุมจิต สติคือผู้ที่ระวังไปคุมจิตผู้คิดผู้นึกอย่าให้คิดนึกส่งไปที่อื่น ให้ไปตั้งมั่นอยู่ที่พุทโธแห่งเดียว นี่เป็นวิธีที่เราฝึกหัดทำสมาธิ หมายความว่าสำรวมใจให้ได้ ใจเรามีอยู่แต่เราสำรวมไม่ได้ เราจึงมาหัดสำรวมใจที่รวมไม่ได้มันไม่สงบ นี่ละจึงพาให้เราเดือดร้อนเป็นทุกข์ ที่จะให้พ้นจากทุกข์ได้เพราะใจสงบ เราไม่ต้องคิดนึกอะไรมากมาย คิดว่าจะให้เห็นอย่างนั้นให้เป็นอย่างนี้อะไรต่าง ๆ ไม่ต้องคิดนึก ให้คิดเฉพาะว่าเราจะรวมใจให้สงบได้เท่านั้นก็พอ เมื่อเราสงบได้แล้วนั้นมาน้อยเท่าไรก็ให้รักษาความสงบนั้นไว้ให้มั่นคงต่อไปจะเป็นพื้นฐานของสมาธิภาวนา เมื่อเราทำไปบ่อย ๆ ความสงบนั้นมันจึงมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ ๆ การนั่งผู้หญิงผู้ชายจะนั่งอย่างไรก็ตาม สะดวกแบบใดนั่งแบบนั้น เพราะการอบรมใจไม่ใช่ นั่งอย่างเดียว ใช้อิริยาบถทั้งสี่ ข้อสำคัญอยู่ที่สติคุมจิตให้อยู่ในที่เดียวก็แล้วกัน

ศาสนาพุทธสอนถึง อตฺตา สอนอตฺตาเสียก่อนจึงค่อยสอนอนัตตา อตฺตาคือตัวตนท่านสอนเบื้องต้น ให้ฟังตนเอง ตนของตนเป็นที่พึ่งของตน นี่เรียกว่าสอนถึงตัวตน เมื่อสอนอตฺตาแล้ว ให้คิดค้นถึงตัวอตฺตาที่เป็นของตนของตัวนั้นมีอะไรเป็นของแน่นอนถาวรแล้วเป็นคนเป็นตัวจริงไหม คิดค้นไปถึงอตฺตาแล้ว ไม่มีอะไรเป็นสาระ เช่น ขันธ์ห้า รูปก็ไม่ใช่ถาวรแน่นอนแก่แต่่าชำรุดทรุดโทรมไปเป็นลำดับ ห้ามไม่ได้ บอกไม่ฟัง ในผลที่สุดก็ดับสลายหายไป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นนามธรรมก็ทำนองเดียวกัน เวทนาเกิดขึ้นเพราะมีเหตุปัจจัย เมื่อเหตุปัจจัยไม่มีเวทนาจึงหายไป สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เสื่อมสูญไปหมด ในผลที่สุดก็ไม่มีสิ่งใดที่แน่นอนถาวร เห็นขันธ์ห้าเป็นของไม่แน่นอนถาวรถึงจะวางได้ วางนั้นแหละคือตัวอนัตตา ปล่อยวางคือตัวอนัตตาทั้งรูป

ทั้งนาม สอนเรื่องภาวนาจิตก็เป็นอนัตตา สอนไม่ได้ห้ามไม่ฟัง ไม่ให้คิดนึกก็คิดนึก พอเราปล่อยวางเราไม่ยึดเอาเป็นของเราจิตที่คิดนึกส่งสายก็เลยหมดเรื่องไป ถ้าเราไปยึดก็กลายเป็นของเราขึ้นมา ถ้าไม่ยึดก็เลยเป็นอนัตตา เมื่อถึงอนัตตาเมื่อไรแล้วจะรู้สึกด้วยตนเองว่าอะไรเป็นอนัตตาอะไรเป็นอัตตา เห็นชัดด้วยตนเอง แต่อัตตาหรืออนัตตานั่นแหละเป็นเครื่องวัดเทียบกันอยู่ตลอดเวลา ถ้ามีแต่อนัตตาอย่างเดียวไม่มีอัตตาเสียแล้ว เราก็จะไม่มีเครื่องวัดเครื่องเทียบ เมื่อไม่มีเครื่องวัดเครื่องเทียบก็ไม่ว่าจะอะไรเป็นอะไร อัตตามีสุขขนาดไหน มีทุกข์ขนาดไหน

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๐

สนทนาธรรม ที่วัดธรรมที่ปาราม เมืองมาลัง

๓. ผู้ถาม ที่ประเทศอินโดนีเซียชาวพุทธมีมาก แต่ทำไมศาสนาพุทธไม่เจริญครับ

ท่านอาจารย์มันไม่มีผู้นำ คือ พระ แต่น่าชมที่พุทธศาสนาทรงอยู่ได้ถึงขนาดนี้ อันนี้เนื่องมาจากวัตถุโบราณเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คือว่าเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจให้ระลึกถึงพุทธศาสนา เมื่อเข้าไปเห็นแล้วก็อดที่จะระลึกถึงพุทธศาสนาไม่ได้ คนจึงนับถือพุทธศาสนาต่อมา แต่ไม่เข้าใจซาบซึ้งถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา คืออะไรกันแน่

๓. ผู้ถาม เหตุใดพุทธศาสนาในอินโดนีเซียจึงไม่เจริญ จะเป็นเพราะพระสมัยก่อนท่านไม่รักษาพระวินัย หรือบวชแล้วสึกออกไปเสีย

ท่านอาจารย์ ที่เสื่อมไปแล้วในสมัยก่อน ๆ ก็เพราะทางรัฐบาลไม่สนับสนุนเหมือนประเทศไทย หรือประเทศพม่าสมัยก่อน พระก็ปกครองกันไปเองตามยถากรรม การบริหารมันต้องใช้ทุนใช้รอนให้อำนาจ อันนี้พระไม่มีอะไร ผู้หลักผู้ใหญ่ตายไปก็เสื่อมสูญไป ผู้น้อยก็ไม่สามารถรักษาวินัย เลอะเทอะเหลวไหลไปด้วยประการต่าง ๆ พอมาหลัง ๆ นี้พวกชาวต่างประเทศมาปกครองมาบริหารประเทศ เขาเหล่านั้นก็ไม่พอใจในศาสนาพุทธอยู่แล้ว เขาอยากให้เป็นฮินดูอิสลามอยู่แล้ว เมื่อต่างชาติมาปกครองเขามีอำนาจเขามาจึงทำตามชอบใจ เหตุนี้ประวัติศาสตร์จึงลบหมดเลย คนรุ่นหลังบวชเข้ามา มันเป็นสมัยที่เจริญในทางด้านวัตถุ แล้วคนที่มาบวชมันยากที่จะมีศรัทธาอยู่ได้นาน ๆ ไปน่ากลัวมันจะเป็นแบบอาตมาพูด จะเป็นการเผยแพร่อย่างลัทธิบาทหลวงนั่นแหละ ทำบุญทำทานก็แล้วกันไป มันไม่ตั้งใจตามหลักธรรมหลักวินัย ต่อ ๆ ไปมันอาจจะเป็นอย่างนั้น อาตมาคิดถึงตอนนี้แล้วสลดใจมาก แต่ยังดีกว่าออสเตรเลียมากอยู่ เพราะว่าอินโดนีเซียนี้มีบวชมากขึ้น ๆ

๓. ผู้ถาม ผมสังเกตเห็นว่า พระที่มาเผยแผ่หลักธรรมะก็เที่ยวเผยแผ่ไปเรื่อย ๆ จนไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติในเรื่องส่วนตัวของตนเองครับ

ท่านอาจารย์ ไซ่ ที่อาตมามาเดี๋ยวนี้ก็อยากจะมาเตือนหมู่พรรคพวกนี้แหละ คือว่าใช้เวลาทำงานสั่งสอนมากกว่าเวลาที่จะมาสร้างตนเอง จุดนี้สำคัญ พุคกับท่านสมบัติ ท่านสมบัติก็คิดบ้างว่าไม่ได้ทำความเพียรส่วนตัว มาคิดถึงหน้าที่ของเราแล้วมันยังไม่พร้อมไม่เพียงพอ อย่างท่านสุธรรมโมนิสัยใจคอก็แปลกเพื่อนอยู่ปฏิบัติได้ดี ถึงขนาดนั้นก็อ่อนใจเหมือนกันบางครั้งบางคราว นี่ละถ้าพวกนี้ไม่ทำงานก็หมดเท่านั้น เพราะมันเหลืออยู่เท่านี้ ไม่ใช่เผยแผ่แต่การปฏิบัติและการศึกษา ถ้าเผยแผ่ถ่ายเดียวมันศาสนาเสื่อมเร็วที่สุด ไปไม่ถึงไหนหรอก มันต้องมีการปฏิบัติด้วย คือตัวเราเองเป็นผู้ปฏิบัติเสียก่อน แล้วค่อยไปสอนคนอื่นให้ปฏิบัติตาม พอได้หลักปฏิบัติแล้วค่อยเผยแผ่ปริยัติที่หลัง หลักพุทธศาสนาเผยแผ่ต้องเป็นอย่างนั้น คิดดูพระพุทธเจ้าตรัสรู้ครั้งแรกไม่มีการปริยัติไม่มีการศึกษาอะไรเลย คือตั้งใจปฏิบัติเห็นสังขารของจริงแล้วค่อยเผยแผ่ธรรมะของจริง ขึ้นต่อมาหมู่สงฆ์สาวกมาก ๆ เข้าก็จำเป็นจะต้องบริหารหมู่คณะจึงมีการศึกษา คนมันไม่สมาธิเสมอกัน คนเราก็เหมือนกับลูกไม้ถูกปลาย รสชาติมันก็ค่อยจืดจางไป ลูกสุดท้ายของมันก็จนไม่มีรสชาติเสียเลย มันเป็นธรรมดาที่จะต้องเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นเบื้องต้นต้องมีการปฏิบัติเสียก่อน ถ้าออกมาเผยแผ่ปริยัติถ่ายเดียวจะไปไม่รอด เรื่องนี้ขอให้คิดมาก ๆ ด้วย

๓. ผู้ถาม การเป็นฆราวาสมันมีภาระงานมาก ทำอย่างไรจึงจะสามารถแบ่งเวลาในการปฏิบัติ เพราะเดี๋ยวนี้ผมทำงานอยู่ งานการมีมากเวลาปฏิบัติก็น้อย ถึงกระนั้นก็พยายามเจียดเวลาในการปฏิบัติ ดังนั้นทั้งปริยัติและปฏิบัติผมจะต้องแบ่งเวลาอย่างไรจึงจะดี

ท่านอาจารย์ มันต้องอย่างนี้ซิ เกิดเป็นคนมันต้องต่อสู้ ภาวนาก็ต้องสู้กับกิเลส อยู่เฉย ๆ ไม่ได้ เราต่อสู้เพื่อเอาชนะ คนไม่ต่อสู้ก็คนตายแล้ว ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ชีวิตคือการต่อสู้เอาชนะให้ได้ เราชนะเรื่องเหล่านี้ได้แล้วจะอยู่เป็นสุข อย่ายอมแพ้โลกอยู่เหนือโลก อย่าให้โลกขึ้นขี่คอเราได้

๒. ผู้ถาม ผมทำงานทั้งวันในบริษัท แต่เวลามาทำสมาธิภาวนาทำราวประมาณ ๑๐ นาที ๑๕ นาที ผมเห็นคุณค่าประโยชน์ในการทำสมาธิมาก เพราะเห็นอุปาทานมีมากเหลือเกินในการทำงานตลอดทั้งวัน แต่เวลามาทำความเพียรภาวนา มันเป็นช่วงระยะน้อยเหลือเกิน มันควรจะมียาวกว่านี้ และผมสนใจในการกำหนดลมหายใจแบบในสติปัฏฐาน

ท่านอาจารย์ นั่นแหละก็หัดอย่างนี้แหละ ถ้าหากเราภาวนามาก ๆ ปฏิบัติมาก ๆ เมื่อปล่อยอุปาทานไม่ได้มันก็ไม่มีความประโยชน์ ถ้าหากเราปล่อยวางอุปาทานนั้นนิดเดียวก็จะเห็นคุณค่าประโยชน์ เพราะฉะนั้นเราต้องทำบ่อย ๆ อุปาทานมันมากกว่ามาก มันยึดมาไม่รู้ถึงภพที่ชาติมาแล้ว ชาตินี้ก็ยึดวันหนึ่ง ๆ เรายึดไม่ทราบกี่มากน้อย เราปล่อยวางอุปาทานเห็นคุณค่าแล้วเราก็พยายามที่จะทำให้มันมากขึ้น อย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมงเราได้ทำสักห้านาทีก็ดีอีกโหล่นะ

๒. ผู้ถาม เวลาของพมน้อย แล้วเวลาหัดฝึกทำสมาธิครั้งแรกใจมันเหมือนกับลิ่งไปโน่นไปนี่ บางครั้งก่อนนอนแทนที่จะคิดนั้นคิดนี้ สู้มาสวดมนต์และปฏิบัติดีกว่า

ท่านอาจารย์ สวดมนต์ให้ไว้พระ อยู่กับ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เอาคุณงามความดีเป็นอารมณ์ ทำจิตให้แน่วแน่สู่อารมณ์อันเดียวเป็นสมาธิภาวนาได้เหมือนกัน จับจุดตรงนั้นได้ก็อยู่ด้วยความสงบสุข นั่นเป็นจุดประสงค์ของการภาวนาแท้

๑. ผู้ถาม ผมไม่ทราบถึงเรื่องเหล่านี้ ไม่ทราบว่าถูกหนทางหรือเปล่า ผมพยายามหนีไม่ให้เข้าถึงความสงบ เพราะกลัวว่ามันจะไม่ถูกหนทาง

ท่านอาจารย์ ถูก เบื้องต้นถ้าเราทำความสงบแล้วมันซึม หรือมันเฉยเสีย จงพยายามอย่าให้ใจเข้าสู่ความสงบได้ ถ้าใจยังไม่สงบหรือสงบแล้วปลอดโปร่งดีก็อย่าหนีจากความสงบนั้นเลย

๑. ผู้ถาม ผมมีปัญหาเวลาเข้าถึงความสงบแล้ว คล้าย ๆ กับเราชอบใจเรายินดีกับความสงบอันนั้น เราเลยไม่อยากจะพิจารณา คือไม่มีอะไรที่จะบังคับให้เราพิจารณาอารมณ์เก่า เพราะว่าเรายินดีกับความสงบ ก็เลยซึมเซาไป หรือว่างไปครับ

ท่านอาจารย์ ให้พิจารณาเห็นคุณค่าแห่งความสงบนั้นว่า มันละความโลภ ความโกรธ ความหลงได้ อย่างนี้เพราะความสงบ เมื่อก่อนเราไม่เป็นอย่างนี้ เราเป็นอย่างนี้อยู่นาน ๆ เข้าก็จะพ้นทุกข์ไปเอง แล้วก็เกิดปลื้มปิติราเริงใจ

๑. ผู้ถาม ผมขอโอกาสถามว่า ทุกคนภาวนาจะต้องมีเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นหรือเปล่าคือจะต้องเบื่อกับการภาวนา หรือจะต้องง่วงซึมเซา เวลาหัดภาวนาจะต้องเป็นไปอย่างนั้นเสมอหรือเปล่า ครับ

ท่านอาจารย์ โดยมากมักเป็นไปในทำนองนั้น คือไม่มีอุปายที่จะพิจารณา คนเราส่วนมากเรียกว่าทำงานมาเหนื่อยแสนเหนื่อยทุกอย่าง ทั้งกายและใจ คราวนี้พอมาได้ความสงบแล้วก็ชอบใจ มัน

เป็นอย่างนี้โดยมาก ชอบใจก็เลยว่างซึมนั่งหลับไปตรงนั้นแหละ ฉะนั้นจึงพิจารณาให้เกิดความรำ
เรงปิติขึ้น ณ ที่นั้นจึงจะไม่นั่งหลับ

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๐

แสดงธรรมเทศนา ที่วัดธรรมทีปาราม เมืองมาด้าง

เป็นโชคดีของอาตมาที่ได้มาเยี่ยมพุทธบริษัทชาวอินโดนีเซีย ที่แรกมาเยี่ยมที่จาร์กาทา มาเห็น
ชาวพุทธอินโดนีเซียครั้งแรก เกิดความรู้สึกปลื้มปีติมาก ที่พากันกลมเกลียวเป็นปึกแผ่นแน่นหนา
แล้วก็ที่ยอร์คจาร์กาทา เห็นชาวพุทธที่นี่แล้วยังมีความพอใจอย่างยิ่งเพราะที่นี่ได้สร้างเป็นวัดถาวร
ขึ้น หวังว่าพุทธศาสนาฝ่ายหินยานจะตั้งมั่นถาวรต่อไปในอนาคตข้างหน้า ขอชาวพุทธทุกคนจง
พากันตั้งใจในการปฏิบัติศาสนาให้เคร่งครัด พระศาสนาจึงจะตั้งมั่นและเจริญเร็ว พุทธศาสนานั้น
เป็นของดี ถ้าหากได้ของดีมาแล้วแต่เราไม่ปฏิบัติตามของดีนั้นก็ไม่เป็นผลแก่เราเลย เหมือนกับลิง
ได้แก้วฉะนั้น ธรรมดาถึงนั้นชอบชุกชนใครให้อะไรมาก็เอาไปเล่นเสีย แก้วเป็นของดีมีค่ามาก พอ
ลิงได้มาก็เอาไปโยนเล่นเสีย ผลที่สุดก็แตกทิ้งเปล่า ซื่อขายก็ไม่เป็นจะเอามาประดับกายก็ไม่ได้
แก้วคือของดีในศาสนาพุทธมีหลายอย่าง ในที่นี้จะแสดงให้สักอย่างหนึ่ง คือ ศีล ศีลนี้เอามาประดับ
กายวาจา ใจ แล้ว กาย วาจา ใจ จะสะอาดผ่องใสงดงามอย่างอะไรเปลี่ยนไม่ได้ ของประดับ
ภายนอก ถ้ากาย วาจา ใจ ไม่สะอาดแล้วจะมีประโยชน์อะไร แถมจะทำให้เกิดโทษแก่ผู้นั้นเสียอีกด้วย
เช่นประดับเข้าแล้วจะต้องระวังคนลักขโมยปล้นจี้จ้วงราวหรือฆ่าเจ้าของเอาของเหล่านี้เป็นต้น ล้วน
แล้วแต่เกิดจากวัตถุภายนอกของเหล่านี้ทั้งนั้น

ส่วนศีลธรรมเขาไม่กระทำกันดอก ของไม่สะอาดเช่นนั้นมิแต่จะจวนกันทั้งนั้นเช่นเจตนา
จวนแต่เบื่องั้นแม้แต่คิดจะฆ่าสัตว์ก็ไม่มี เห็นสัตว์หรือบุคคลก็เกิดความสงสารมีเมตตาเห็นชีวิต
เขาชีวิตเราเป็นของมีค่าเสมอกัน เห็นทรัพย์สินเงินทองของคนอื่นเป็นเหมือนของตนเอง ทรัพย์สิน
ทั้งหลายในโลกนี้เป็นของสาธารณะใครมีความเพียรพยายามหาห้อมได้ ได้มาแล้วก็ใช้ไปตาม
ปรารถนา หาได้เป็นของใครไม่ ถ้ายังมีความหวงแหนอยู่ตราบใด การลักขโมยถือโกงก็ย่อมมีอยู่
ตรานั้น บุตรภรรยาสามีเมื่อยังมีโลกนี้อยู่ตราบใดก็ยังมีอยู่ตรานั้น แต่เขาเหล่านั้นจำเป็นต้องมี
สิทธิเสรีเฉพาะบุตรภรรยาสามีเขาผู้มีวัฒนธรรมอันดีงามยอมไม่ละเมิดสิทธิของเขาอย่างเด็ดขาด ผู้
เคารพสิทธิเสรีของผู้อื่นเป็นผู้เจริญแล้ว ไม่เหมือนสัตว์ที่ยังไม่เจริญ สัมพันธ์กันในที่สาธารณะ ไม่
มีหิริ โอตตปปะ ไม่เลือกว่าเป็นบุตรภรรยาสามีของใคร เกิดลูกมาไม่มีใครรับผิดชอบ เว้นแต่แม่รัก
ลูกตามสัญชาตญาณ ความซื่อสัตย์ก็เป็นวัฒนธรรมอันดีงามอีกข้อหนึ่ง ผู้เจริญแล้วย่อมสรรหาแต่

สิ่งที่ เป็นประโยชน์พูดคำสำคัญคำจริง ไม่ไปปิดพูดเท็จไว้สาระประโยชน์ เมื่อจะพูดคำไม่จริงออกมา
ละอายแก่ใจตนเอง ทั้ง ๆ ที่คนอื่นไม่รู้เลย คนพูดเท็จยอมทำบาปได้ทุกประการ น้ำตองของมีนเมา
ทำผู้ดื่มแล้วให้ขาดสติ คนเราดี ๆ อยู่จะต้องฝึกสติให้มั่นคงจึงจะประกอบภาระนั้น ๆ ให้ลุล่วงไป
ได้ด้วยดี แต่เมื่อเพิ่มเครื่องมีนเมาเข้าแล้ว สติก็หายไปจึงรับทำภาระธุระนั้น ๆ ไม่สำเร็จ การดื่มสุรา
เมรัยเป็นเหตุให้ทำชั่วได้ทุกอย่าง กรรมชั่ว ๆ เลว ๆ เป็นต้น ว่า ฆ่า ตี ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือมาแต่
ก่อนหรือครูอาจารย์ของตน เมื่อจะทำภัยของเหล่านั้นต้องดื่มสุราเสียก่อน ดื่มสุราเข้าไปแล้วทำได้
หมดแม้แต่มารดา บิดาบังเกิดเกล้าก็สามารถทำร้ายได้ นี่เพียงแต่พูดแค่ศีลห้าข้อเท่านั้น เป็น
เครื่องประดับกายวาจา ใจ ของผู้ใช้เป็น ย่อมเป็นของดีเลิศแล้ว ถ้าหากเป็นศีลแปด ศีลสิบ แลศีล
สองร้อยยี่สิบเจ็ดเล่าจะเป็นเครื่องประดับให้งามดียิ่งกว่านี้ขนาดไหนขอให้พิจารณาเอง

ศีลเป็นบ่อเกิดของการกุศลทั้งหลาย ผู้มีศีลแล้วจะทำบุญได้เมื่อ ถึงไม่ทำบุญ บุญในการรักษา
ศีลก็มีอยู่แล้ว บ้านเมืองใดประเทศใดจะเจริญรุ่งโรจน์ก็ต้องมีศีลเป็นฐานเสียก่อน ถ้าปวงชนมีศีล
สมบูรณ์ทั้งห้าข้อบ้านเมืองนั้นก็เจริญยิ่ง ถ้ามีเพียงข้อหนึ่ง ข้อสอง ข้อสาม ข้อสี่ ก็มีความเจริญโดย
ลำดับ ถ้าไม่มีศีลเสียเลยก็เป็นบ้านเมืองของสัตว์ คนก็เป็นแต่เพียงยืมร่างกายมนุษย์มาใช้เท่านั้น แต่
จิตใจเป็นของสัตว์ไปหมดความเจริญด้านวัตถุจะมีประโยชน์อะไรแก่เขาเหล่านั้น

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๐ เวลาค่ำ

แสดงธรรมเทศนา ที่วัดธรรมทิปาราม เมืองมาด้าง

เมื่อเกิดมาแล้วจำเป็นจะต้องมีที่พึ่งอาศัยจะอยู่เป็นสุข ถ้าไม่มีที่พึ่งแล้วจะได้รับความทุกข์มาก
ที่พึ่งนั้นถ้ามีแต่ทางกายไม่มีที่พึ่งทางใจด้วยก็หาความสุขได้ยาก มารดาบิดาภคานาญาติและบ้านเรือน
เป็นที่พึ่งทางกาย เพราะกายเป็นวัตถุธาตุจะต้องพึ่งวัตถุธาตุด้วยกันจึงจะมีความสุข การงานหนักเบา
แบกหามต้องอาศัยญาติพี่น้องพ่อแม่ช่วยเหลือ แด่ฝนดินฟ้าอากาศเย็นร้อนต้องอาศัยบ้านเรือน
ปกป้องกันจึงจะมีความสุข อันนี้เรียกว่าที่พึ่งภายนอกคือทางกาย

ส่วนที่พึ่งภายในคือใจนั้น จะพึ่งด้วยวัตถุนั้นไม่ได้เพราะใจเป็นนามธรรมก็ต้องพึ่งด้วย
นามธรรมถึงจะเป็นวัตถุนามธรรมก็พึ่งไม่ได้ ต้องกำหนดเอานามธรรม คือคุณงามความดีของ
รูปธรรมนั้นมาเป็นอารมณ์ เช่นพระพุทธเจ้าหมายถึงตัวพระองค์คือพระสัพพัญญุตญาณแต่เมื่อจะเอามา
เป็นที่พึ่งทางใจแล้ว ต้องหมายถึงคุณธรรมระลึกเอาพระคุณของพระพุทธเจ้ามาเป็นที่พึ่ง แท้จริง

พระสัทธัตถะนั้นคุณธรรมที่เป็นพุทธเกิดขึ้นแล้ว คุณธรรมนั่นเองเป็นพุทธ มิใช่พระสัทธัตถะเป็นพุทธ ฉะนั้นเมื่อจะเอาพระคุณของพุทธมาเป็นที่พึ่งแล้ว จึงต้องระลึกถึงคุณธรรมอันทำให้เกิดเป็นพุทธนั้นมาเป็นอารมณ์ พระธรรมคือคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เป็นนามธรรม สอนให้ละชั่วทำดี เราได้ฟังคำสอนอันนั้นแล้วปฏิบัติตามจนเป็นผลสำเร็จ ก็เป็นพระสงฆ์ขึ้นมา สาวกผู้ฟังคำสอนของพระพุทธะแล้วปฏิบัติชอบตรงต่อธรรม จึงถึงซึ่งธรรม พระธรรมย่อมเป็นใหญ่เหนือสิ่งทั้งปวงหมด รวมพระพุทธ พระสงฆ์เข้าถึงจุดเดียว คือพระธรรมเท่านั้น นี่คือการพึ่งทางใจของพุทธบริษัท พุทธบริษัทผู้ถือพระรัตนตรัย ควรให้มีที่พึ่งทั้งกายแลใจไว้อย่างนี้จึงจะมีความสุขกายสุขใจ ถ้าหากหาที่พึ่งแต่กาย ใจไม่ทำที่พึ่งแล้ว เวลาตายไปก็จะว่างเปล่าหาที่พึ่งไม่ได้

เมื่อเรานับถือพระพุทธศาสนาเราปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า จำเป็นต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าหาไม่แล้วก็จะไม่สำเร็จผลอันใดเลย คำสอนที่พระพุทธเจ้าสอนก็มี ศีล สมาธิ ปัญญา วันนี้จะมีอธิบายถึงเรื่องสมาธิต่อจากศีลที่ได้อธิบายแล้วในวันวานนี้

สมาธิ หมายถึงการทำความสงบของใจให้แน่วแน่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว จะทำภาวนาด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม ถ้าจิตรวมลงเป็นหนึ่งได้แล้วก็ได้ชื่อว่าภาวนาทั้งนั้น จิตเป็นของไม่มีตัวตนแต่เมื่ออบรมได้แล้วจะอยู่นิ่งเป็นสุข จิตนี้มักแส่ส่ายไปตามกระแสของอารมณ์ต่าง ๆ เป็นลูกคลื่นเหมือนกับน้ำในทะเล กระทบแรงบ้างไม่แรงบ้าง (คือทุกข์และสุข) ไม่อยู่นิ่งได้ ฉะนั้นผู้ประสงค์ความสุขจึงต้องฝึกอบรมใจให้สงบ เหมือนคลื่นไม่มีแล้วย่อมปราศจากเสียงดังฉะนั้น เมื่อจิตสงบแล้วก็มองเห็นตัวเอง (คือความสงบของใจ) นั่นแหละคือตัวเรา มองเห็นตัวเราแล้วจงรักษาตัวเรานั้นไว้ให้มั่นคง ด้วยการทำสติกำหนดใจให้แน่วแน่นอยู่เสมอทุกเมื่อ มันจะคิดดีคิดชั่วหายพลละเอียดยกก็รู้อยู่เสมอ ให้รักษายู้อย่างนี้จะนานแสนนานสักเท่าไรก็ตามใจ อย่าไปอยากรู้โน่นรู้นี้อะไรต่าง ๆ นานา มันเป็นตัณหาเดียวจิตจะเสื่อมใช้ไม่ได้

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๐ เวลาสาย

สนทนาธรรม

๓. ผู้ถาม การบวชเป็นชีวิตที่จะปฏิบัติได้ยาก แต่สิ่งที่ผมต้องการคืออยากจะทราบว่า ผมเองเป็นอะไร ใจคืออะไร แล้วใจมีประโยชน์อะไรบ้างและมีสาระอะไร ผมเป็นทหารและฝึกฝนเพื่อจะฆ่าคน ผมไม่ชอบ จึงอยากจะทราบว่าสาระอันแท้จริงของชีวิตมันคืออะไร นี่เป็นปัญหาใหญ่ที่ผมอยากจะทราบ

ท่านอาจารย์ พูดตามข้อเท็จจริงแล้ว เราคือธาตุสี่ ดิน น้ำ ไฟ ลม ประสมกันเป็นก้อนขึ้นมาแล้วแตก
สลายดับไปเท่านั้น ไม่มีสาระอะไรเลย ใจเป็นผู้เข้ามาครองรูปอันนี้จึงทำให้เคลื่อนไหวได้ เมื่อก่อน
อันนี้แตกดับไปแล้วใจก็ไม่สามารถจะใช้ก้อนอันนี้ได้ กรรมคือสิ่งที่ใจใช้ให้ก้อนอันนี้กระทำทั้งดี
และชั่วนั้น เมื่อก่อนอันนี้แตกดับแล้วใจยอมรับผลกระทบนั้นแต่ผู้เดียว ใจมีประโยชน์และสาระอย่าง
นี้ เป็นทหารฝึกฝนไว้เพื่อมาเข้าศึก ก็เพียงแค่นั้น เกิดมาก็เบียดเบียนกันไปกันมา หว่าเขาเบียดเบียน
เรา เขาก็หาว่าเราเบียดเบียนเขาแล้วก็เข้าประหัดประหารกันล้มตายกันไปเป็นกอง ๆ ชีวิตของคนเรา
มันเป็นเสียอย่างนี้พระพุทธเจ้าจึงสอนไม่ให้เบียดเบียนกัน ให้มีเมตตาปราณีสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่ง
กันและกันจึงจะมีความสุขอยู่ในโลกด้วยกันได้

วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๐ เวลาค่ำ

แสดงธรรมเทศนา

อบรมคณะที่ติดตาม ณ วัดพรหมวิหาร เมืองสิงห์ราช

เรามานิน โคนิเซียเที่ยวเกาะบาหลิได้เห็นสภาพของบ้านเมืองซึ่งภัยธรรมชาติแผ่นดินไหวทำ
เอาบ้านเมืองแล้วควาวินาสเสียหายไปเป็นอันมาก มีความรู้สึกเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ไม่ทราบ
จะอย่างไรได้ เราเกิดมาพึ่งดินฟ้าอากาศเขาอยู่ เขาเป็นไปตามสภาพของเขา แต่เมื่อเราพึ่งเขาอยู่
เราก็ต้องไปตามเขา ที่อยู่ดี ๆ มาตั้งหลายปีมีความสุข เพิ่งมาเกิดแผ่นดินไหวทำให้เดือดร้อนเป็น
ทุกข์หนเดียวเท่านั้น ขอให้อดทนสู้ไปคิดถึงแผ่นดินนี้ให้มีความสุขแก่เรามาแล้วนานแสนนาน
บุญคุณนักหนา เพิ่งมาได้รับทุกข์ครั้งเดียวเท่านี้ เมื่อเอาความทุกข์มาลบกับความสุขแล้ว สุขคงยัง
เหลือมากกว่า เราพออยู่ไปได้ เราคิดเสียอย่างนี้จึงไม่เป็นทุกข์ ถึงทุกข์อย่างไรของที่เราเสียไปแล้วก็
ไม่กลับคืนมาจะนั้นจงอย่าไปคิดถึงมันเลยจะดีกว่า เรามีชีวิตอยู่หาใหม่ยังพอได้

ชีวิตนี้เกิดมาเพื่อการต่อสู้ ไหน ๆ เกิดมาเพื่อสู้แล้วจงสู้มันไปจนกว่าจะถึงที่สุด เราสู้สิ่งอื่นคน
อื่นไม่สำคัญเท่าสู้ตัวเราเอง อายุคนะทั้ง ๖ ของเรามีอยู่ครบครัน เราไปไหนเอาไปด้วย เข้าศึกเกิดขึ้น
ได้ทุกเมื่อ เพราะ ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกสูดกลิ่น ลิ้นถูกรส กายถูกสัมผัส ใจคิดนึกถึงสิ่งต่าง ๆ
แล้วก็เกิดความคิดใจบ้าง เสียใจบ้างได้ทุกเมื่อ ยิ่งกว่าเข้าศึกภายนอกเสียอีก เพราะมันเกิดได้ทุกขณะ
ไม่ว่ากลางวันกลางคืน แม้แต่ยืน เดิน นอน มันก็เกิดได้ เด็กผู้ใหญ่เกิดได้ทั้งนั้น ไม่เลือก ตกลงตัว
ของเราเป็นภัยแก่เราเอง เกิดเป็นคนมีอวัยวะครบครัน แทนที่จะเป็นสุข อวัยวะนั้นแหละนำทุกข์มา
ให้ไม่มีที่สุด นรกหกขุมนี้แวดล้อมหุ้มห่อตัวของเราอยู่ หนีไปไหนก็ไม่พ้น หนีอยู่ตลอดเวลาทั้ง
กลางวันและกลางคืน นี่แหละมีของดี ๆ ใช้ไม่เป็นจึงเป็นทุกข์

พระพุทธเจ้าสอนให้เรารู้จักใช้ของเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์ มีตาเห็นรูปดีแล้วถ้าไม่มีตาก็จะไม่เห็นรูป มีหูได้ยินเสียงก็ดีแล้ว ถ้าไม่มีหูก็จะไม่ได้ยินเสียง บางคนยังเอาหูเทียมมาใส่เพราะหูฟังไม่ได้ยิน มีจมูกได้ดมกลิ่นก็ดีแล้ว ถ้าไม่มีจมูกก็จะไม่รู้สึกลิ่นเหม็นกลิ่นหอม มีกายได้รู้จักสัมผัสเย็นร้อนอ่อนแอแข็งก็ดีแล้ว ถ้าไม่มีกายก็จะไม่รู้สัมผัสเย็นร้อนอ่อนแอแข็ง มีใจไว้คตินึกสิ่งต่าง ๆ ก็ดีแล้ว ถ้าไม่มีใจก็คือคนตายแล้วจะมีประโยชน์อะไร แต่มีของเหล่านั้นแล้วใช้ให้เป็นให้ถูกตามหน้าที่ของมัน ถ้าใช้ก้าวก่ายหน้าที่ของกันแลกันแล้ว มันยุ่ง ตกตรกทั้งเป็น และเห็นจำเป็นที่จะต้องใช้ประจำ เมื่อใช้แล้วงัดเก็บไว้ให้ดี(คือใช้สักแต่ว่าใช้อย่าเอามาเป็นของตัวเอง) ใช้อย่างนี้เรียกว่าใช้เป็น เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเรา เลยกลายเป็นสวรรค์ ๖ ชั้นขึ้นมาในตัวของเรา

เราจะต้องต่อสู้กับข้าศึกภายในอันเกิดจากอายตนะทั้ง หก โดยจับตัวผู้สั่งการ (คือใจ) ได้เสียก่อน ถ้าผู้สั่งการไม่เอาเรื่องแล้ว อายตนะทั้งหกก็ไปไม่รอด อายตนะทั้งหกก็สักแต่ทำงานตามหน้าที่ไม่ได้ทำให้ใจนั้นมัวหมองเพราะรู้เท่าเสียแล้ว วิธีเอาชนะข้าศึกภายในด้วยใจเย็น ๆ

ท่านอาจารย์พาน้ำหวานหลังแสดงธรรมเทศนาพร้อมอบรมธรรมนำก่อน

เราจะภาวนาอะไรก็ตามใจ เคยชำนาญเรื่องพิจารณาอานาปานสติ หรือพุทธรูปบางคนก็ประสมกัน พุทธ เข้า โธ ออก ก็ได้เหมือนกัน คือเราให้จับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งให้มั่น จิตใจให้แน่วแน่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว คือให้สติคุมจิตให้อยู่ในอารมณ์เดียว บริกรรมของเรานั้นให้เป็นอารมณ์ จิตแนบเนียนอยู่ตรงนั้น แน่วแน่นอยู่ตรงนั้น จิตจะอยู่ตรงนั้นก็ให้รู้ จิตไม่อยู่ตรงนั้นก็ให้รู้ ให้ทำความรู้สึกตัวเฉพาะอยู่ในเรื่องนั้น ทำให้ใจมันคงทำความพอใจในเรื่องที่เราอบรมอยู่นั้น คือถือว่าเราอบรมทำภาวนาสมาธินี้มันเป็นเรื่องสำรวมใจการฝึกฝนใจเป็นวิธีการที่เป็นของพิเศยากคนที่จะได้ทำ และยากที่เราจะทำได้ เมื่อเราทำอยู่นี้มัน เรียกว่าเป็นของพิเศอยู่แล้ว จิตถึงแม้จะไม่รวมสนิทเบื้องต้นก็เพียงเรารู้เรื่องของจิตก็นับว่าเป็นของดีกว่าที่เราไม่รู้เสียเลย ไม่ได้อบรมฝึกฝนเสียเลย เมื่อจิตของเรารวมได้สงบได้ ขนาดไหนเพียงไร ก็ให้ยินดีพอใจในเรื่องที่เราอบรมนั้นฝึกฝนนั้น ให้ทำอยู่อย่างนั้นอยู่ตลอดเวลา อย่าไปพะย่ะชะยานอยากจะทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป แท้จริงก็คือความที่เราทำสม่ำเสมอไม่ทอดทิ้ง อันนี้ละเป็นการทำให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นโดยลำดับ ถ้าหากว่าจะทำละเอียดสักเท่าใดก็ตามแต่ทำไม่มันคง คือว่าไม่สามารถที่จะปลอบใจบำรุงศรัทธาของเราให้มันคงในแนวปฏิบัติ สักประเดี๋ยวประด๋าวก็เสื่อมจากคุณธรรมอันนั้นเสีย ใช้ไม่ได้เหมือนกัน เหตุนั้นมีอะไรก็ให้ยินดีในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ข้อสำคัญคือว่า ให้

สร้างศรัทธาปสาทะให้เกิดขึ้นในอารมณ์ที่ตนภาวนาอยู่นั้น ให้ข่มในสิ่งที่ควรข่ม ส่งเสริมศรัทธาให้
มันแก่กล้าในสิ่งที่ตนมีตนได้อยู่นั้นไม่ว่ามันจะมากหรือน้อยหายาบหรือละเอียด นี้อุบายวิธีที่เราจะ
สร้างสมาธิภาวนาของเราให้สม่ำเสมอ ให้เข้าใจถึงเรื่องนี้ ส่วนที่มันจะเป็นไปหายาบหรือละเอียด
เอาไว้ส่วนหนึ่งต่างหาก อย่าไปพะยอกพะยานคั่นรณมันเลย

(นั่งภาวนาประมาณ ๓๐ นาที)